

T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANA BİLİMDALI

ENGELLİLER İÇİN ERİŞİLEBİLİRLİK:
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ VE SABANCI
ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRKÜ GAYE BERKTAŞ
111117103

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Hicran ÖZALP

İstanbul, Eylül 2016

T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANA BİLİMDALI

ENGELLİLER İÇİN ERİŞİLEBİLİRLİK:
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ VE SABANCI
ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

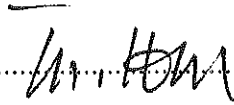
YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRKÜ GAYE BERKTAŞ
111117103

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Hicran ÖZALP

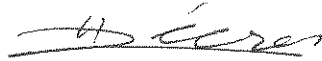
İstanbul, Eylül 2016

T.C. Maltepe Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

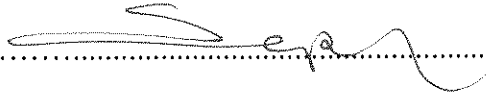
21.09.2016 tarihinde tezinin savunmasını yapan Türkü Gaye BERKTAŞ'a ait "Engelliler İçin Erişebilirlik: Maltepe Üniversitesi ve Sabancı Üniversitesi Örneği" başlıklı çalışma, Jürimiz tarafından Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Anabilim Dalı, İç Mimarlık Tezli Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi Olarak **Oy Birliği/Oy Çokluğuyla** Kabul Edilmiştir.

Prof. Dr. Ünal DEMİRARSLAN
(Başkan)

Yrd. Doç. Dr. Hicran ÖZALP
(Üye)
(Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Serpil ÖZKER
(Üye)

ÖNSÖZ

Engelli kavramı günümüz dünyasında oldukça önem taşıyan bir konudur. Engelli bireylerin toplumla kaynaşarak topluma ait bir birey olduklarının farkına varılması ve onların toplum içinde sosyalleşmelerini sağlayacak birçok proje geliştirilmeye devam etmektedir. Özellikle eğitim alanındaki çalışmalar hız kazanmakta, üniversiteler engelli öğrencilere engel oluşturan kampus alanlarının düzeltilmesi ile ilgili çalışmaları da sürdürmektedir. Üniversite iç ve dış mekanlarının engelli erişimine ve kullanımına uygun hale getirilmesi de bu çalışmalar arasındadır. Yeni düzenlemeler ile Engelli bireyi dikkate alan tasarımlar, standart bilgilerin dışında fiziksel, psikolojik gereksinimleri ve güvenliği önemseyen çözüm önerileri geliştirilmektedir. Bu anlamda yapısal ve ölçüsel özellikler dikkate alınarak engelli ile ilgili tanımlar, standartlar araştırılmış, iki üniversite örneği üzerinden eğitim yapılarında engellilerin eğitimi ile ilgili çalışma örneklerle desteklenerek tez içeriği oluşturulmuştur.

TEŞEKKÜR

“Engelliler İçin Erişilebilirlik: Maltepe Üniversitesi ve Sabancı Üniversitesi Örneği” başlıklı tez çalışmamda Danışmanım Sayın Yrd.Doç.Dr. Hicran ÖZALP’e katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Sabancı Üniversitesi Bireysel ve Akademik Gelişim Merkezi Engelli Öğrenci Destek Sorumlusu Sayın Nevcan Özbay’a, Sayın Avukat Güldalı Doğan’a çalışmama verdikleri destek ve paylaştıkları samimi bilgi ve katkılarından dolayı sonsuz teşekkür ederim.

Yaşamını sadece çocuklarının başarılarını görmeye adanış canım annem Hayat SEVİNÇ’e,

Beni sürekli motive ederek çalışmama katkıda bulunan kardeşim Sıla Rüya Gül’e,

Hoşgörüsünü üzerimden hiç eksik etmeyen, her ne olursa olsun yanımda olan eşim Ali BERKTAŞ’a,

Tez çalışmam süresi içerisinde oğlum Emir’in bakımını benimle birlikte üstlenen bunun için hiçbir fedakarlıktan kaçınmayan, sabır ve anlayışını üzerimden eksik etmeyen sevgili aileme,

En okta annesinin başarılarıyla gurur duymasını istediğim, varlığıyla bana en büyük gücü veren biricik oğlum Emir BERKTAŞ’a teşekkürü bir borç bilirim.

Türkü Gaye BERKTAŞ

Eylül 2016

ÖZET

Günümüzde engelli bireylerin sosyal yaşama katılımını güçlendirmek toplumsal yaşamın bir görevi haline gelmektedir. Bu doğrultuda çalışmada, üniversite yapılarını kullanan engellilerin mekan kullanımı, erişim problemleri, eksiklikler ve sorunların irdelenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışma, yerinde inceleme, literatür araştırması ve gözleme dayalı olarak gerçekleştirilmiş, Maltepe Üniversitesi ve Sabancı Üniversitesinde engelli birey ve birimlerle röportajlar yapılmıştır. Bu anlamda dört bölümden oluşan tez çalışmasının amacı, Engellilerin eğitim yapılarında karşılaştığı sorunların irdelenmesi amaçlanmıştır. Seçilen iki üniversite örneği üzerinden engelli bağlamında ulusal ve uluslararası standartların eğitim yapılarına nasıl yansıtıldığına ortaya konulması hedeflenmiştir.

Giriş bölümünde tezin amacı, yöntemi ve kapsamı belirtilmiştir. İkinci bölüm, engelli tanım ve kavramlarına yönelik literatür araştırmasıdır. Bu aşamada, konu ile ilgili yapılan akademik çalışmalar ve konu ile ilgili diğer kaynaklar incelenmiştir. Üçüncü bölümde engelli bireyin eğitim ve üniversite yapılarında erişilebilir mekansal özellikler üzerinden engellilik kavramı irdelenmiştir. Çalışmanın dördüncü bölümünde seçilen iki üniversitenin engelli erişimine uygunluğu örnekler üzerinden ele alınmış, analizleri yapılmıştır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan farklılıklar tespit edilerek engelli bireyin yaşamında engeller oluşturmayacak öneriler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Engelliler, Eğitim, Erişilebilirlik, Maltepe Üniversitesi, Sabancı Üniversitesi.

ABSTRACT

Today, strengthening the participation of people with disabilities in the social life becomes a duty of the society. In this respect, the purpose of the present study is to investigate the usage, accessibility problems, deficiencies and issues of the people with disabilities using the university structures. The study is conducted as on-site inspection, literature research and observational research and interviews with the people with disabilities and units in Maltepe University and Sabancı University are made. .In this sense the purpose of the present thesis consisting of four chapters is to investigate the problems encountered by the people with disabilities in educational structures. It is aimed to demonstrate how the national and international standards are reflected in the educational structures in terms of disabilities by way of the two selected university sample.

The purpose, method and the scope of the thesis is indicated in the introduction. The second chapter is the literature research on definitions and concepts of disability. Academic studies on the subject and other relevant sources are investigated at this stage. The third chapter investigates the concept of disability of the person with disabilities by way of accessible spatial characteristics in educational and university structures. The fourth chapter of the study addresses the conformity of the two selected universities in terms of accessibility intended for people for disabilities by way of examples and analyzes are conducted. The differences revealed as a result of the study are identified and suggestions for eliminating the obstacles in the lives of people with disabilities are made.

Keywords: People with Disabilities, Education, Accessibility, MaltepeUniversity, Sabancı University.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
RESİMLER LİSTESİ.....	xiii
1. GİRİŞ.....	1
2. ENGELLİLİĞİN GENEL TANIMI VE İLGİLİ DÜZENLEMELER.....	4
2.1. Engelli Tanımı.....	4
2.2. Engelli Sınıflandırılması.....	6
2.2.1. Zihinsel Engelliler.....	8
2.2.2. İşitme Engelliler.....	8
2.2.3. Konuşma Engelliler.....	9
2.2.4. Görme Engelliler.....	9
2.2.5. Ortopedik Engelliler.....	9
2.2.6. Diğer Engelliler.....	10
2.3. Engelliler İle İlgili Yasal Düzenlemeler.....	10
2.3.1. Engelliler İle İlgili Yasal Düzenlemeler.....	10
2.3.2. Engellilere Yönelik Ulusal Ve Uluslararası Standartlar.....	12
2.3.2.1. Ulusal Standartlar.....	13
2.3.2.2. Uluslararası Standartlar.....	13

2.4. Bölüm Değerlendirmesi.....	15
---------------------------------	----

3. ENGELLİLER VE EĞİTİM (ERİŞİLEBİLİR EĞİTİM YAPILARI İÇİN GEREKLİ GENEL TASARIM ÖZELLİKLERİ).....16

3.1. Engelliler İçin Üniversite Eğitimi.....	19
3.2. Engelliler ve Erişebilirlik.....	21
3.3. Engelli Gruplarına Göre Eğitim Yapılarında Erişilebilir Mekansal Özellikler (Yapı Gereksinim Kuralları).....	22
3.3.1. Dikey Dolaşım.....	22
3.3.2. Yatay Dolaşım.....	25
3.3.3. Malzeme.....	28
3.3.4. İşaretler.....	28
3.3.5. Kapı, Pencere.....	29
3.3.6. Tuvaletler.....	30
3.3.7. Yemekhane.....	31
3.3.8. Yangın ve Acil Durum.....	32
3.4. Bölüm Değerlendirmesi.....	32

4. ENGELLİLER İÇİN ERİŞİLEBİLİRLİK: MALTEPE ÜNİVERSİTESİ VE SABANCI ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ.....33

4.1. Maltepe Üniversitesi.....	33
4.1.1. Maltepe Üniversitesi'nin Erişilebilirlik açısından incelenmesi.....	36
4.2. Sabancı Üniversitesi.....	39
4.2.1. Sabancı Üniversitesi'nin Erişilebilirlik açısından incelenmesi.....	41
4.3. İki Üniversitenin Engelli Birey Kullanımı Açısından Karşılaştırılması.....	46
4.3.1. Dikey Dolaşım Açısından Karşılaştırılması.....	47
4.3.2. Yatay Dolaşım Açısından Karşılaştırılması.....	48
4.3.3. Malzeme Açısından Karşılaştırılması.....	49
4.3.4. İşaret ve Yönlendirmeler Açısından Karşılaştırılması.....	50
4.3.5. Kapı, Pencere Açısından Karşılaştırılması.....	51
4.3.6. Tuvaletler Açısından Karşılaştırılması.....	52

4.3.7. Yemekhane Açısından Karşılaştırılması.....	53
4.3.8. Yangın ve Acil Durum Kaçış Düzenlemeleri Açısından Değerlendirilmesi.....	54
4.4. Bölüm Değerlendirmesi.....	55
SONUÇ.....	59
KAYNAKLAR.....	63
EK(RÖPORTAJ, FOTOĞRAF).....	71
ÖZGEÇMİŞ.....	107

KISALTMALAR LİSTESİ

ADA: Amerikan Özürlüler Yasası

CE: Avrupa Birliği

DİE : Devlet İstatistik Enstitüsü

EHİS: Birleşmiş Milletler Engelli Hakları

ICF : Uluslararası Fonksiyon, Özürlülük ve Sağlık Sınıflaması

ICIDH : Uluslararası Yetersizlik, Özürlülük ve Engellilik Sınıflaması

ISO: Uluslararası Standartlar Organizasyonu (International Organization for Standardization)

KHK: Kanun Hükmünde Kararname

TS : Türk Standartları

TSE: Türk Standartları Enstitüsü

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

UN :Birleşmiş Milletler

UNESCO: Birleşmiş Milletler; Bilim, Eğitim ve Kültür örgütü (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation)

UNPD: (Birleşmiş Milletler Gelişim programı) United Nations Development programı

WHO : Dünya Sağlık Örgütü

WTO : Dünya Turizm Örgütü

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1. Uluslararası engellilik sınıflandırılması.....	5
Tablo 3.1. Engelli Nüfusun Eğitim Durumu Dağılımı.....	17
Tablo 3.2. Yaya yoğunluğu-kaldırım genişliği tablosu.....	26

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1.Engelli Sınıflandırması.....	7
Şekil 3.1. Merdivenlerde yüzeyler.....	23
Şekil 3.2. Merdiven, rıht ve basamaklar.....	23
Şekil 3.3. Asansör Boşluğu ve Girişi.....	24
Şekil 3.4. Yatay Dolaşım.....	25
Şekil 3.5. Erişim koridoru ile düzenlenmiş park yeri.....	26
Şekil 3.6. Yaya geçitlerinde rampa örneği.....	26
Şekil 3.7. Yaya yolu.....	27
Şekil 3.8. Zemin-Döşeme Yüzeyleri.....	28
Şekil 3.9. İşaret ve Tabelalar.....	29
Şekil 3.10. Kapılar.....	30
Şekil 3.11. Pencereleler.....	30
Şekil 3.12. Tuvalet ve Lavabolar.....	31

RESİMLER LİSTESİ

Resim 4.1. Maltepe Üniversitesi.....	33
Resim 4.2-4.3. Maltepe Üniversitesi.....	34
Resim 4.4-4.7. Maltepe Üniversitesi.....	35
Resim 4.8. Sabancı Üniversitesi.....	39
Resim 4.9-4.10. Sabancı Üniversitesi.....	39
Resim 4.11-4.14. Sabancı Üniversitesi.....	40
Resim 4.15. Sabancı Üniversitesi.....	47
Resim 4.16. Maltepe Üniversitesi.....	47
Resim 4.17. Sabancı Üniversitesi.....	48
Resim 4.18. Maltepe Üniversitesi.....	48
Resim 4.19. Sabancı Üniversitesi.....	49
Resim 4.20. Maltepe Üniversitesi.....	49
Resim 4.21. Sabancı Üniversitesi.....	50
Resim 4.22. Maltepe Üniversitesi.....	50
Resim 4.23. Sabancı Üniversitesi.....	51
Resim 4.24. Maltepe Üniversitesi.....	51
Resim 4.25. Sabancı Üniversitesi.....	52
Resim 4.26. Maltepe Üniversitesi.....	52
Resim 4.27. Sabancı Üniversitesi.....	53
Resim 4.28. Maltepe Üniversitesi.....	53
Resim 4.29. Sabancı Üniversitesi.....	54
Resim 4.30. Maltepe Üniversitesi.....	54

Ek Resimler

Resim 1. Sabancı Üniversitesi Avukat Güldalı Doğan Ofisi.....	73
Resim 2. Sabancı Üniversitesi Shuttle Hizmeti.....	73
Resim 3-62. Maltepe Üniversitesi.....	74-88
Resim 63-134. Sabancı Üniversitesi.....	89-106

1. GİRİŞ

Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna göre engelliliğin tanımı; Normal bireylerden farklı olarak sosyal yaşamda kendi kendine yapması gereken işleri bedensel ve zihinsel kabiliyetindeki kalıtımsal ya da sonradan olma bir engelden dolayı yapamayanlara engelli denilmektedir(Gündüz, 1996). Bu farklı olma durumu, engelli bireyi ait olduğu toplumdan uzaklaştırmaktadır. Bu uzaklaşmaya rağmen sosyal yaşamda engelli birey toplumun önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Engelli bireyin ihtiyaçları söz konusu olduğunda bu durum yadsınamaz bir hal almaktadır. Bunun asıl nedeni engelli insan konusunun toplum tarafından kabul edilmemesi, bir anlamda engellinin sosyal çevreden dışlanması ve bu konuya gerekli önemin verilmemesidir.

Sağlıklı her birey gibi, toplumsal yaşamın sunduğu tüm imkanlardan ve çevreden engelli birey de eşit dercede kullanım hakkına sahiptir ve bu hakkın engellilere kazandırılması gerekmektedir. Bu anlamda engelli birey için geliştirilmesi gereken bir planlama süreci söz konusudur. Özellikle bu konuda devlet ve eğitim kurumlarının birlikte hareket etmesi gerekmektedir. Üniversiteler bilinçli bir toplum yetiştirmek ve bu topluma ciddi sorumluluklar aşıl原因 kurumlarıdır. Dolayısıyla sağlıklı bireylerin yaşamına konfor sunan koşullar engelli bireyler içinde oluşturulmalıdır. Engelli bireyin üniversite hayatına katılımı bir anlamda toplumla içiçe yaşaması anlamına da gelmektedir. Sağlıklı bir birey gibi hareket edebilmesi, eğitim yaşamına katılması önemli bir süreci bünyesinde barındırmaktadır.

Bu doğrultuda, üniversite yapılarının engelli bireylerin kullanımına uygunluğunu sorgulamak amacıyla hazırlanan tez çalışmasında, genel olarak üniversite yapılarının engelli kullanımı için yetersiz olduğu dikkat çekmektedir. Çalışma alanı olarak İstanbul ilindeki Maltepe Üniversitesi ve Sabancı Üniversitesi araştırmaya dahil edilerek mekan ve engelli erişilebilirliği açısından incelenmiştir. Sonuç olarak, Engelli bireyin sağlıklı bir insan gibi üniversite yapılarına engelsiz erişim olanaklarının sağlanması için öneriler getirilmiştir.

Günümüzde engelli kavramı ve engellere karşı davranışlar önemli bir konu halinde karşımıza çıkmaktadır. Engelli bireylerin toplumsal yaşantılarında bir takım

sorunlarla karşılaştığı yadsınamaz bir gerçektir. Özellikle eğitim yapılarında mekanlar, engelli erişiminin ele alınması açıdan önemlidir. Dolayısıyla eğitim yapıları toplumun yaşamını, eğitim anlayışını en iyi yansıtan modeldir. Bu bağlamda çalışma, engelli bireylerin üniversite yaşantılarında karşılaştığı olumlu, olumsuz göstergeleri ulusal ve uluslararası yükümlülükler çerçevesinde irdelemek amacıyla hazırlanmıştır.

Bu kapsamda eğitim kavramı, önemi ve üniversiteler ile ilgili araştırma yapılmış, erişilebilirlik kavramı incelenip; eğitim yapılarının erişilebilir olması için gerekli tasarım kriterleri üzerinde durulmuştur. Sabancı Üniversitesi ve Maltepe Üniversitesi örnekleri incelenmesi sonucunda hazırlanan tez çalışması, engellilerin kampus içi kullanımındaki sorunlarının belirlenmesi, mevcut durum değerlendirmesinin yapılması, tüm bu değerlendirmelerin sonucunda engellilerin sorunlarının iyileştirildiği, erişilebilir ve ulaşılabilir kampus standartlarına ulaşılması var olan sorunların çözümlerine yönelik çeşitli önerilerde bulunarak yerleşkenin kullanılabilirliği araştırılmıştır. Çalışma sonucunda engellilerin daha rahat hareket edebilecekleri ve var olan sorunların çözümlerine yönelik çeşitli önerilerde bulunarak kampüslerin kullanılabilirliğinin artırılması amaçlanmıştır.

İlgili literatür, kaynaklar araştırılmış, yerinde görüşme, yerinde tespit, gözlem yapılarak çalışmanın yöntemi belirlenmiştir. Bu doğrultuda yöntem çerçevesinde öne çıkan problem başlıkları ise şu şekildedir:

- Engelli araç parkı
- Merdiven
- Rampa
- Katlara ulaşım
- Asansör
- Wc-Lavabo
- Derslik-Atölyeler
- Yönlendirici semboller (iç, dış mekan)
- Giriş, çıkış alanları ölçülerinin uygunluğu gibi...

Bütün bu bilgiler doğrultusunda eğitim yapılarının engelliler tarafından kullanımına yönelik yapılması için gerekli düzenlemeler belirlenmiştir. Araştırma, İstanbul ilinde bulunan iki üniversite kapsamında ele alınmıştır. Bu anlamda çalışmada, belirtilen üniversite yapılarının engelli birey kullanımına uygunluğu açısından olumlu-olumsuz yönleri farkındalık yaratması amacıyla ele alınmıştır.

Engelliler için Erişilebilirlik başlıklı bu tez çalışmasında Sabancı Üniversitesi ve Maltepe Üniversitesi örnekleri üzerinden incelenmiştir. Bu amaçla tez kapsamında engellilerle ilgili standartlar belirlenerek üniversite yapılarında engellilerle ilgili düzenlemelerin ne şekilde yansıtıldığı örnekler aracılığıyla incelenmektedir. Tezin analiz bölümünde, çalışma örneğini oluşturan üniversitelerin erişilebilir eğitim yapıları için gerekli tasarım özelliklerine göre analizleri yapılmıştır.

Tez çalışması için konu ile ilgili yazılmış tez çalışmaları, kitaplar, makaleler, süreli yayınlar, internet kaynakları incelenmiş, ilgili kişilerle röportajlar yapılmıştır. Son bölümde yer alan iki üniversitenin engelliler açısından karşılaştırılması tablosu ile mevcut durum hakkında tespit çalışması sunulmuştur. Elde edilen veriler doğrultusunda engelliler için erişilebilirlik konusunda üniversitelerin içinde bulunduğu durum ortaya konulmuş, öneriler getirilmiştir.

2. ENGELLİLİĞİN GENEL TANIMI VE İLGİLİ DÜZENLEMELER

2.1. Engelli Tanımı

Engelli ile ilgili birçok tanımdan bahsedilebilmektedir. Bunlar içinde en genel tanımları aşağıdaki gibidir:

Engellilik, yetersizlik veya özür nedeni ile yaşa, cinsiyete, sosyal ve kültürel faktörlere bağlı olarak kişiden beklenen rollerin kısıtlanması veya yerine getirilememesi durumudur(Çetin&Özbudak, 2002).

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) tanımına göre;

Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşsal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle normal yaşamın gereklerine uyamama durumunda olup, bağımsız hareket edebilmesi için yapılarda ve açık alanlarda özel fiziki düzenlemelere gereksinim duyan kişidir(DİE, 2004).

Yukarıdaki açıklanan tanımlara göre engellilik kısaca şu şekilde ifade edilebilir: bireyin doğduğu andan itibaren herhangi bir hastalık veya kaza sonucunda organlarında yeti kaybı ya da organ kaybıyla birlikte meydana gelen, sağlıklı birey olma durumunun kaybedilmesidir.

1980 yılında Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından yayınlanan bildirmede engellilikle ilgili üç ayrı kategoride tanımlama yapılmıştır(Evliyaoğlu, 2015).

1. Yetersizlik (Impairment): Organ düzeyindeki bozukluklar.

Fizyolojik, psikolojik veya anatomik yapı kaybı,

2. Özürlülük (Disability): Fiziksel, zihinsel yeti kaybı.

Sağlık nedenlerinden dolayı ortaya çıkan, bir yeteneğin azalması veya kaybedilmesi,

3. Engellilik (Handicap): yetersizlik veya özürlülük halleri.

Bireyin normal yaşam gereksinimlerini karşılayamamasıdır(WHO, 1980).

Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi engellilik durumu bireylerin tek başına hareket edebilme imkanını yüksek oranda kısıtlamaktadır. Engelli bireyler için zor olan hayat standartları bir de çevre koşullarının yetersizliği ile birlikte daha çok zorlanmaktadır. Bu nedenle engelliler için yaşam koşullarını kolaylaştırıcı çözümler aranması gerekmektedir. Engellerin kaldırıldığı, iyileştirme çalışmalarının yapıldığı herkes için tasarım koşulları göz önüne alınarak projelendirilme yapılmalıdır.

Tablo 2.1. Uluslararası engellilik sınıflandırılması(WHO 1980).

Terim	Yetersizlik	Özürlülük	Engellilik
Derece	Organ	Kişi	Sosyal Çevre
Yetersizlik	Vücut Yapısı ve fonksiyonu	Aktivite	Roller
Örnek	Bir gözün olmaması	Derin görüşte kısıtlanma	Sürücü belgesi alamama

Kaynak:WHO, (1980), (Evliyaoğlu, 2015).

Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) Uluslararası Yetersizlik, Özürlülük ve Engellilik Sınıflaması (ICIDH) 2001'de tekrar gözden geçirilerek Uluslararası Fonksiyon, Özürlülük ve Sağlık Sınıflaması (ICF) olarak yayınlanmıştır(Kaya, 2006).

ICF; Dünya Sağlık Örgütü tarafından sağlık durumuna göre bilimsel temel oluşturmak, sağlıkla ilgilenen profesyoneller, diğer ilgili sektörler ve engelli bireyler arasında iletişimi artıracak standart dili oluşturmak, ülkelerdeki sağlık sistemi ve hizmetlerinin değerlendirmesini sağlamak, sağlık bilgi sistemi için sistematik bir kodlama oluşturmak amaçları ile geliştirilmiştir(URL1). Dünya Sağlık Örgütüne göre engelli bireylerin toplumsal yaşamda engelli bireyin iletişimini arttıracak yöntemler oluşturulmasını amaçlamaktadır.

Bu doğrultuda, engelli ile ilgili birçok tanım olmakla birlikte engel, kişinin fizyolojik olarak hareketlerini yerine getirememesi durumu olarak tarif edilmektedir.

Engelli birey, engellerinden ötürü toplumsal yaşamda da kendini geri planda hissetmektedir. Bunun en önemli nedeni de engelli kişilere karşı toplumun gösterdiği duyarsızlık gelmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün yaptığı çalışmalarda da amaç, engelli bireyin toplumla kaynaşmasını sağlayacak ortak bir dili, sistematik kodlama ile ortaya koyarak, engellilere daha fazla yardımcı olabilmektir. Bu bilgilerden yola çıkarak engellilik kendi içinde engel durumuna göre sınıflandırılmaktadır.

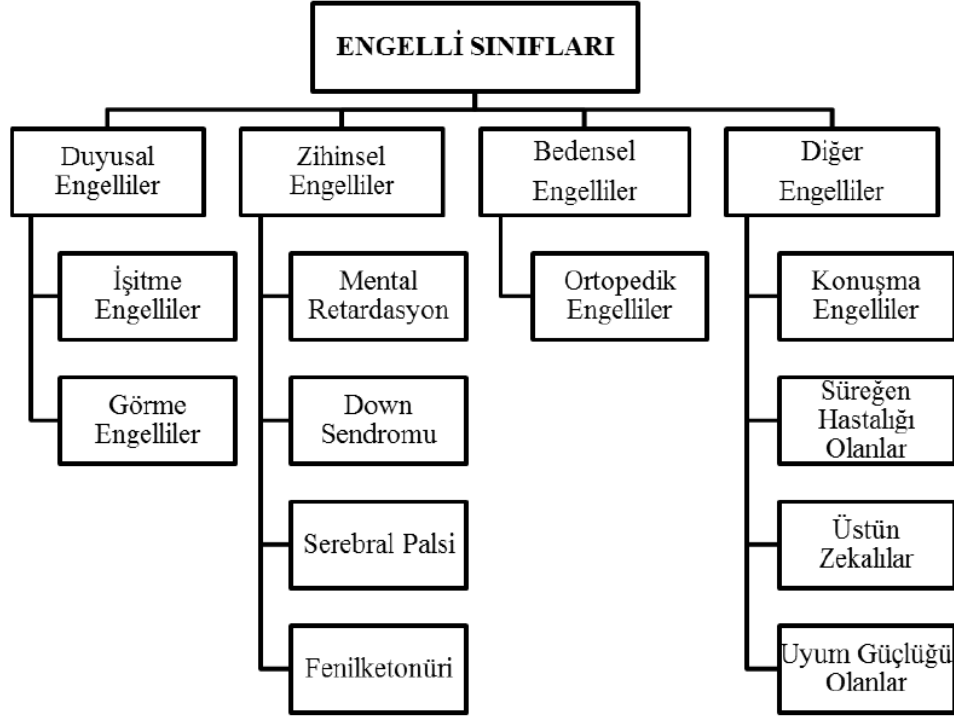
2.2. Engelli Sınıflandırılması

Engellilik kavramının sınıflandırılması, yapılacak mevcut durum değerlendirmelerinde iyileştirme çalışmalarının ne tür eksikliklere yönelik yapılacağına dair yol gösterici olmaktadır. Örneğin; Ortopedik engelli bir birey için engelli WC yapılması var olan bir engel karşısında ihtiyacın giderilmesi yönünde yapılan bir çalışmadır. Ortopedik engelli birey için ise asansöre Braille alfabesi olan düğmeler konulması anlamlı olamamaktadır. Braille alfabesi, Görme engelli birey için önemlidir ve bu yöndeki bir engellinin hayatını kolaylaştırmaya yönelik yapılan bir çalışmadır. Bu doğrultuda sınıflandırmanın doğru yapılması ve her sınıfın içindeki eksikliklerin o sınıfın içindeki ihtiyacı karşılayacak şekilde yapılması büyük önem arz etmektedir.

Dünya engellilik raporuna göre dünya üzerinde bir milyardan fazla kişi engellidir. Birleşmiş Milletler; Bilim, Eğitim ve Kültür örgütü (UNESCO) geliştirmekte olan ülkelerde yaşayan okul çağındaki engelli bireylerin % 90'ının okula devam etmediğini belirtmektedir. Birleşmiş Milletler Gelişim programının (UNPD) 1998 yılında yaptığı bir çalışmaya göre engelli yetişkinler arasında küresel boyutta okur yazarlık oranı % 3 gibi çok düşük bir orandadır. Türkiye'de ise yaklaşık 1.536.306 kişi engellidir, bunların 324.745 yani % 21'i ortopedik engelli, 216.268 yani % 14'ü görme engellidir (Anastasrow, 2003). Gelişmiş ülkelerdeki engelli eğitim seviyesi geliştirmekte olan ülkelere oranla üst sınırlardadır. Geliştirmekte olan ülkelerin çevresel koşulları istenilen düzeye ulaşamadığından dolayı engelli bireyler tam anlamıyla topluma kazandırılmamış olduğu görülmektedir.

Bu rakamlar göz önüne alındığında çevremizde engelli birey haklarının korunmadığını, fiziksel şartların bu rakamlar dikkate alınarak oluşturulmadığı

izlenmektedir. Engellilerin fiziksel şartlarının uygun olmamasından dolayı eğitim-öğretim haklarından mahrum bırakılması toplumsal bir sorundur. Bu nedenle engelli bireyleri ötekileştirmek yerine gerekli koşulları oluşturmak gerekmektedir.

Şekil 2.1.Engelli Sınıflandırması

Kaynak: Belir, Ö., 2009, Mimari Ulaşılabilirlik Klavuzu, Özürlüler Vakfı.

T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı ve T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından 2002 yılında yapılan Türkiye Özürlüler Araştırması'nda engellilik şu başlıklar altında incelenmiştir:

1. Zihinsel,
2. İşitme,
3. Konuşma,
4. Görme,
5. Ortopedik,
6. Diğer Engeller (DİE, 2004).

Türkiye Özürlüler Araştırmasında belirlenen engellilik dikkate alınarak engellilik sınıflandırması alt başlıklar altında ele alınmıştır. Engel durumundan

dolayı engelliler ait oldukları engel grubuna göre adlandırılmaktadır. Zihinsel ve ortopedik engellinin aynı kategoride incelenmesi mümkün olmadığı gibi görme ve konuşma engelliler de aynı koşullar da irdelenememekte, herbir engel, engel koşullarına göre sınıflandırılmıştır. Bu doğrultuda Engellilik kavramının toplumsal yaşamda net bir algı oluşturabilmek için detayları ile birlikte incelenmelidir.

2.2.1.Zihinsel Engelliler

Zihinsel engel, bireyin doğumla ya da doğum sonrasındaki sorunlarla ortaya çıkan gelişim bozukluğudur. Zihinsel engellilik bir anlamda fonksiyon bozuklukları, yaşlanma, duraklama ve gerileme gösteren uyumsal davranış bozukluklarıdır(Mülayim, 2009a). Çeşitli seviyelerde zeka açısından gerilik yaşayanlardır. Zeka geriliği ve down sendromu bulunan kişilerdir (DİE, 2004). Engel düzeyine göre zihinsel engel ve eğitsel engel olarak ikiye ayrılır. Engellilik durumuna göre de hafif, orta, ağır, ileri dereceli zihinsel engelli, eğitilebilir, öğretilbilir, ağır ve çok ağır eğitsel engelli olarak gruplara ayrılmaktadır.

2.2.2. İşitme Engelliler

İşitme engeli, fiziksel ihtiyaçlarını gidermede zorluk yaşayan, tedavi edilebilir ya da edilemeyecek durumda olan gelişim bozukluğudur. Sağır ve ağır işiten olmak üzere kendi içinde ikiye ayrılmaktadır(Mülayim, 2009b). İşitme engelliler, tek veya iki kulağında tam veya kısmi işitme kaybı olan kişilerdir(DİE, 2004). İşitme engelliler duyma derecelerine, “oluş zamanı” ve “oluş yerine” göre işitme engelliler olarak sınıflandırılmaktadır. Duyma derecelerine göre işitme engelliler ise “sağır” ve “ağır işiten” olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. İşitme kayıpları 70 db’den daha fazla olan kişilere “sağır” denilmektedir. “Sağır” kişiler, işitme duyularını kullanamadıkları için, görsel bilgiler veren donanımlara bağılıdır (Aköz 2001). İşitme kaybı, 25-70 db kişilere “ağır işitenler” denilmektedir (Enç ve diğerleri, 1975). Ağır İşiten engelliler, gündelik yaşamlarında görsel anlamda bilgi aktaran araçlarla iletişim sağlamaktadır (Aköz, 2001).

2.2.3.Konuşma Engelliler

Konuşma ritminde, ses vurgulamalarında bozukluğu bulunan bireylerdir(Mülayim, 2009c). Bir nedenden ötürü konuşamayan, oldukça ağır konuşabilen, konuşma dilinde anlatım bozukluğu bulunan kişiler konuşma engelli grubuna girmektedir. İşittiği halde konuşamayan, gırtlığı alınanlar, konuşmak için alet kullananlar, kekemeler, afazi, dil-dudak-damak-çene yapısında bozukluk olanlar bu gruba girmektedir (DİE, 2004). Doğum anı ya da sonrasında gelişebilen, kaza ya da bir hastalık sonucunda ortaya çıkmaktadır.

2.2.4.Görme Engelliler

Engellilerde görme, kısmi ve tamamen olarak ikiye ayrılmaktadır. Görme engelliliği, gözün görme işlevini tam olarak veya kısmen yerine getirememesi durumudur. Görme engeli, doğum sırasında yaşana sorunlardan ortaya çıkabildiği gibi ileriki yaşlarında yaşamış olduğu rahatsızlıklar sonucunda da olabilmektedir. Görme engelliler, görme kaybına göre çeşitli biçimlerde derecelendirilmekte olup genel olarak “körler” ve “az görenler” olarak gruplandırılmaktadır. Görme kaybıyla birlikte göz protezi kullananlar, renk körlüğü bulunanlar bu gruba girmektedir (DİE, 2004).

2.2.5.Ortopedik Engelliler

Doğuştan veya herhangi bir hastalık ya da kaza sonucu, iskelet, kas ve sinir sisteminde arıza meydana gelmesi ve buna bağlı olarak normal yaşam aktivitelerini gerçekleştiremeyecek derecede fiziksel yetersizliğe sahip olan kişilere ortopedik özürlü denilmektedir(Çağlar, 1982). Herhangibir neden, rahatsızlık, hastalık gibi olaylar sonucunda kas ve eklemlerin işlevlerini yerine getirememesine denir(Kobal, 2005). Ortopedik engelli bireylerin hareket edebilmesi ancak yardımcı aletlerle gerçekleşebilmektedir. Bu aletler, kullanıcının ihtiyacına göre koltuk değneği, baston, tekerlekli sandalyedir. Bu aletler engelli bireyin diğer insanlara karşı olan bağımlılık durumunu azaltarak yardım almadan kendi işlerini yapabilmesine yardımcı olmaktadır.

2.2.6.Diğer Engelliler

Dikkat ve koordinasyon bozukluğu, eğilme, yürüme fiziksel hareketlerini yerine getirememesi gibi problem kaynaklı bozuklukları olan bireylerdir. Bu gruba yaşlılık, hamilelik, kemik erimesi, aşırı obezite v.s sebebiyle günlük yaşamında hareketleri kısıtlanan bireylerin yaşadığı sorunlar girmektedir. Yaşlılık, normal bir süreç olup, bireylerin fizyolojik ve ruhsal güçlerini yavaş yavaş kaybetme durumu olarak da tanımlanabilmektedir(Öz, 1992). Diğer engelliler, genellikle içinde bulunduğu ortama uyum sağlayamayan fiziksel, psikolojik, sosyal anlamda iletişimde güçlükler yaşayan, saldırgan ya da sakin, hareketli ya da hareketsiz olabilen, öğrenme sorunu bulunan engellilerdir.

2.3. Engelliler İle İlgili Yasal Düzenlemeler

2.3.1. Engelliler İle İlgili Yasal Düzenlemeler

Türkiye’de ve dünyada engelliler ile ilgili birçok düzenleme bulunmaktadır. Ülkemizdeki yasal düzenlemelere bakıldığında, 2709 sayılı kanunun, 10. Maddesi gereğince “herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir”. Bu maddeye dayanarak Türkiye’de engelli haklarına ilişkin pek çok yasa-yönetmelik vardır. Türkiye’de engellilik ile ilgili önemli adımlar 1997 yılında 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile Özürlüler İdaresi Başkanlığı’nın kurulmasıdır. 1997 yılında 572 sayılı KHK ile birçok yasada engellilerle ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerden biri ulaşılabilirlikle ilgili olarak 3194 sayılı İmar Yasası’na “Fiziksel çevrenin engelliler için ulaşılabilir ve yaşanabilir kılınması için imar planları ile kentsel, sosyal, teknik altyapı alanlarında ve yapılarda Türk Standartları Enstitüsü’nün ilgili standartlarına uyulması zorunludur” hükmü getirilerek, Türkiye’de engelliler için ulaşılabilirlik ilk kez yasal düzenlemelerde yer bulmuştur(Gümüş, 2007). Türkiye’de ulaşılabilirlik ve erişilebilirlik kavramları engelliler için henüz oturtulamamış bir kavramdır. Engelliler için yaşadıkları çevrenin Ulaşılabilirlik ve Erişilebilirlik standartlarına yükseltilmesi ile ilgili birçok alanda çalışmalar halen yapılmaktadır. Bu çalışmalar; Kamu binalarında, hastahanelerde, eğitim kurumlarında, üniversitelerde, toplu taşıma alanları, park,

bahçe, cadde, yaya yolları vb. alanlarda herkes için tasarım kuralları göz önünde bulundurularak yeniden düzenlenmektedir.

Türk Standartları Enstitüsü tarafından Nisan 1991 yılında yayınlanmış olan “TS 9111: Özürlü İnsanların İkamet Edeceği Binaların Düzenlenmesi Kuralları” engelli bireylerin ikamet edeceği binalarda daha rahat ve yaşam kalitesi yüksek bir şekilde yaşayabilmeleri amacıyla konulmuştur.

Bu kurallar:

- Kaygan olmayan zemin malzemesi tercih edilmeli fakat halı ve benzeri zemin malzemeleri kullanılmamalı, görme engelli bireylerin yön bulmasında yardımcı olacak ses yansıtan yüzeyler kullanılmalıdır.
- Görme engelli bireyler için gözü rahatsız edecek aydınlatma-ışık kullanılmamalıdır.
- Yapı iç mekanlarında engelli bireylerin rahat dolaşımına imkan verecek, alanlar yapılmalı, sürekli olarak mekan ve mobilya düzeni değiştirilmemelidir.
- Yapı içerisinde engelli bireyin özellikle tekerlekli sandalye için engelsiz ve manevra alanları olmalıdır.

Kentsel mekanda engellilerin hareketliliğinin daha rahat sağlanabilmesi amacıyla Türk Standartları Enstitüsü'nün koymuş olduğu kurallara uyulması gerekmektedir. Türk Standartları Enstitüsü'nün ‘Şehir İçi Yollar-Özürlü ve Yaşlılar için Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları’ (TS, 12576) adı altında getirmiş olduğu kurallar ise şu şekildedir:

- Engellilerin yaya kaldırımını kullanabilmeleri için kaldırım üzerinde engel bulunmamalıdır. Izgara, yer mantarı, çukur ve kot farklılıkları olmamalıdır.
- Pano, direk, mantar gibi donatılar engel oluşturmaması için kaldırım üzerinde değil yol üzerinde olmalıdır.
- Engellilerin yürüme yolları üzerinde bulunan aydınlatmalar, üstten ve ayırtdilebilir özellikte olmalıdır.

- Yaya geçitlerinde işitme engelliler için ışıklı-figürlü ve görme engelliler için sürekli ses uyarısı yapan trafik işaret lambaları bulunmalıdır.
- Kaldırımlarda oluşabilecek kot farklılıklarına engel olmak ve engellilerin yorulmasına engel olmak amacıyla eğimler yapılmalıdır.
- Merdiven kullanımı engelliler için büyük bir sorun oluşturmasından dolayı merdiven yapılmaması önerilmektedir.
- Toplu taşıma araçlarının içerisinde dolaşım geniş ve asansörlü çıkışı mutlaka olmalıdır. Okunaklı pano, farkedilebilir ışıklar duraklarda olmalıdır.
- Engelli bireyler için mutlaka park alanı düzenlenmelidir.
- Tüm yapıların giriş çıkışları, kaldırım itibari ile engel oluşturmayacak bir şekilde düzenlenmelidir.
- Topluma hizmet eden açık-kapalı alanlarda telefon kulübelerinin bir tanesi engelli kullanımına uygun olmalıdır(Alp, 2014a).

Bu kriterler göre, Engelli bireylerin kendilerini toplumdan soyutlama, değersiz hissetme gibi düşüncelerinin altında yatan sebepler, toplum içine çıktıkları zaman yardıma muhtaç birey görünümü çizdiklerini düşünmeleridir. Bu düşüncenin nedeni ise çevre koşullarının erişilebilirlik standartlarını karşılamamasından kaynaklanmaktadır. Çevrenin erişilebilirlik standartlarına ulaşabilmesi her alanda mevcut durum değerlendirmesi yapılarak eksikliklerin tespit edilmesi ve bu doğrultuda düzenlenecek olan uygulama projelerinin hayata geçirilmesi ile mümkün olmaktadır.

2.3.2. Engellilere Yönelik Ulusal Ve Uluslararası Standartlar

Engelli haklarına ilişkin Dünya’da ve Türkiye’de dikkate alınan düzenlemeler bulunmaktadır. Engelliler Kanunu ile yerel yönetimler, kamu kurum ve kuruluşlara getirilen yükümlülükler 12.07.2006 tarihinde 2006/18 sayılı Başbakanlık Genelgesiyle yayımlanan maddede “Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten

itibaren yedi yıl içinde engellilerin erişebilirliğine uygun duruma getirilir” denmektedir (Gümüş, 2007).

Engelli bireylerinde sağlıklı bireyler gibi toplumda yer alması, aidiyet hislerini tekrar kazanabilmeleri açısından bu gibi kanunlar oldukça önemli kazanmaktadır.

2.3.2.1. Ulusal standartlar

Standartlar her ülke için farklı düzenlenir ve her ülkenin kendi standart kuruluşları bulunmaktadır. Bu kuruluşlar, ülkenin toplumsal, sosyal, fiziksel, kültürel vb. davranış özelliklerine göre standartlarını oluşturmaktadır. Örneğin Türkiye’de TSE, İngiltere’de BSI gibi(Mülayim,2009d).

Türk Standartları Enstitüsü’nün ulaşılabilirlikle ilgili en önemli üç standardı aşağıdaki gibidir:

- TS 9111/Nisan 1991: Özürlü (Engelli) İnsanların İkamet Edeceği Binaların Düzenlenmesi,
- TS 12576/Nisan 1999: Şehir içi yollar- Özürlü (Engelli) ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önemlerin Tasarımı,
- TS 12460: Şehir-İçi Yollar, Raylı Taşıma Sistemleri Bölüm 5: Özürlü (Engelli) ve Yaşlılar için Tesislerde Tasarım Kuralları.

Türkiye’de birçok kurum ve kuruluşun engellilik ile ilgili çeşitli tanımlar ortaya koyduğu dikkat çekmektedir. Engelliler ilgili çalışmalar sayılı olmakla birlikte yeterince uygun gerçekleştirilemediği görülmektedir. Sağlıklı bir insan için yapılan düzenlemelerin daha dikkatli yapıldığı dolayısıyla engelli bireye toplumsal yaşam içerisinde gerekli önemin verilmediği de farkedilmektedir.

2.3.2.2. Uluslararası Standartlar

Engellilik ile ilgili olarak uluslararası alanda yapılmış çalışmalar dışında standart olarak belirlenmiş bazı kuruluşlar da bulunmaktadır.

Türkiye’de erişilebilirliğe yönelik çalışmaların oldukça yetersiz kaldığı dikkat çekmektedir.

2.4. Bölüm Değerlendirmesi

Uluslararası alanda birçok kurum ve kuruluş engellilerle ilgili çalışmalar yürütmektedir. Türkiye’de ise ancak 1980’li yıllarla birlikte engellilerle ilgili çalışmalar başlamıştır. Engellilik kavramı ve ilgili düzenlemelerin hassasiyetle yapılması konu ile ilgili çalışmaların bir anlamda yol haritasının çıkarılmasını da ifade etmektedir. Öncelikle engellilik kavramının net bir şekilde anlaşılması gerekmektedir. Engelliliğin tanımı ne kadar doğru bir şekilde özümseirse çalışmadan alınan verim buna doğru orantılı bir şekilde artacaktır. Engelliliğin sınıflandırılması, ihtiyaç duyulan kavramların doğru adrese ulaşması anlamına gelmektedir. Bu sınıfların ihtiyaçlarının karşılanması Ulusal ve Uluslararası standartlara göre belirlenmektedir. Bu adımlar doğrultusunda yapılacak çalışmalar kullanıcı memnuniyetini de beraberinde getirmektedir. Bu doğrultuda Türkiye’de engelsiz bir yaşama zemin oluşturacak engellilerin yaşamındaki sorunları ortadan kaldıracak kapsamlı bir çalışmanın yapılmadığı dikkat çekmektedir. Son yıllarda engelliler ile ilgili erişilebilirlik adına iyileştirme çalışmaları her ne kadar yapılmaya başlandı ise de bu çalışmaların yeterli düzeyde olmadığını yaşadığımız çevrenin her alanında gözlemlemek mümkün olmaktadır.

3. ENGELLİLER VE EĞİTİM

(Erişilebilir eğitim yapıları için Gerekli Genel Tasarım Özellikleri)

Her bireyin doğumla birlikte sahip olduğu yaşamak, gezmek, öğrenmek, okumak, yazmak gibi eğitim hakkı da bulunmaktadır. Doğumla veya sonradan ortaya çıkan engellilik durumu eğitim görme hakkının önünde bir engel olmamalıdır. Engelli bireylerin bu haklarından yararlanmaları ise çevrenin, yapıların uygun koşullara getirilmesiyle mümkün olabilmektedir. Engelli bireyin özgür hareket edebileceği, engellerle karşılaşmayacağı alanlara ihtiyacı vardır ve bunun için de erişilebilir mekanlara gereksinim duyulmaktadır. Dolayısıyla engelli bir insan sağlıklı bir insana göre daha çok çözüme cevap veren alanlara ihtiyacı bulunmaktadır. Konut, hastane, banka, üniversite gibi yapılarda giriş-çıkışlarda sürekli bu sorunlarla karşılaşmakta, engelli birey için özel tasarım alanlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu anlamda sağlıklı bir insanı dikkate alarak tasarlanan alanlar engelli birey için uygun bir çözüm oluşturamamaktadır. Engelli bireylerin standartlarına cevap verecek engel oluşturmayacak standartların da geliştirilmesi gerekmektedir.

Örneğin; Üniversite de okumak isteyen ortopedik engelli bir birey, sırf kampus ve fakültelerin fiziksel koşulları elverişsiz diye eğitim görme hakkından vazgeçmek zorunda kalmaktadır. Herkes için tasarım kuralı göz önünde bulundurularak yapıların düzenlenmesi, engelli bireyin kimseden yardım almadan tek başına özgür hareket etmesini sağlayacaktır. Bu sayede özgüven duygusu yerine gelen birey toplumdan dışlanmak yerine topluma kazandırılmış olacaktır.

Türk Ceza Kanununun 122. Maddesinde yapılan değişiklikle birlikte, “dil, ırk, renk, cinsiyet” gibi ayrımcılık sebeplerine özür lülük/engellilik de eklenmiş, engelli oluşu nedeniyle ayrımcılık yapanlara 6 aydan 1 yıla kadar hapis ve adli para cezası verilebileceği belirtilmiştir. Tüm kurum ve yapılarda engelli ile ilgili düzenlemelerin gözden geçirilmesi ve engelli bireylerin toplum içerisinde normal bireyler gibi yaşadığının farkına varılarak yedi yıl içerisinde engelli bireylere göre düzenlenmesi beklenmektedir(Yılmaz, 2005). Bu kapsamda yapılacak düzenlemelerin engelli kullanıcıların sınıfları göz önünde bulundurularak

düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Düzenlemeler belirli bir sınıfa göre yapıp diğer bireylerin mağdur bırakılması durumunda herkesin eşit olduğu maddesi dikkate alınmamış olmaktadır.

Dünyada ve Türkiye’de engellilerin toplumdan kopuk yaşadıkları gözle görülür bir gerçektir ve engelliler kendilerini toplumdan dışlanmış gibi hissetmektedir. Bu durum engelli bireyin toplumla olan ilişkisini de zayıflatarak asosyal bir kişiliğin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla engelli ve sağlıklı birey arasında bir ayırım yapılmış gibi görünmektedir. Toplumsal yaşamın genelinde kendini gösteren bu durum, eğitim alanında da kendini hissettirmektedir. Eğitim yapılarında çok az üniversite engelli kavramı üzerinde durarak, bu alanda çalışmalar yapmaktadır. Ayrıca engellilerin en temel sorunu engelleri nedeniyle eğitimden uzak kalmalarıdır. Bu doğrultuda Türkiye’de engelli nüfusunun % 36’sının okuma-yazma bilmediği görülmektedir(Öztürk, 2011).

Tablo 3.1. Engelli Nüfusun Eğitim Durumu Dağılımı(DİE) (Öztürk, 2011).

Eğitim Durumu	Genel Nüfus			Engelli Nüfus		
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Okuryazar değil	7.764.060	11,3	12,9	604,945	34,1	
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	12.037.120	17,5	20,1	247,642	14	
İlkokul	21.738.553	31,7	36,2	549,681	31	33
İlköğretim	2.430.754	3,5	4,1	25,607	1,4	
Ortaokul	4,499,685	6,6	7,5	87,257	4,9	
Orta ve dengi	156,146	0,2	0,3	3,100	0,2	
Lise	6,997,669	10,2	11,7	93,635	5,3	
Lise ve dengi	1,215,056	1,8	2	21,509	1,2	
Yüksekokul	3,028,955	4,4	5,1	30,382	1,7	
Yüksek Lisans	108,454	0,2	0,2	1,261	0,1	
Ara Toplam	59,976,452	87,4	100	1,665,018	93,9	
Toplam	68,622,559	100		1,772,305	100	

Kaynak: DİE ve Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, 2002, Özürlüler Araştırması, Öztürk, 2011.

Bireylerin yaşam boyu eğitim haklarından eşit bir şekilde yararlanabilmesi için eğitim yapılarının her sınıftan insanın yararlanabileceği şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Birçok Üniversite öğrenci kayıt döneminde, öğrenci ve ailelerine kampus koşullarının erişilebilirlik açısından yetersiz olduğu bilgisini vererek kayıt yaptırmada uyarıda bulunmaktadır. Bu durum eğitim öğretime devam edebilecek kapasitedeki bir insanın hakkını elinden almaktadır bu da büyük bir toplumsal sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

Engelli bireylerin eğitim hakkına ilişkin en kapsamlı düzenleme Türkiye ile 2007 yılında imzalanan Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'dir(EHİS). EHİS, engellilerin hak ve özgürlükleri savunan uluslararası bir sözleşmedir. Engellilerin eğitim hakkının fırsat eşitliği temelinde, ayrımcılık yapılmaksızın eğitim sisteminin her seviyesindeki engellileri içine alarak ve hayat boyu sağlanması gerektiğini vurgulamaktadır. EHİS'e göre:

- Engelliler, engelleri nedeniyle genel eğitim sisteminin dışında tutulmamalıdır ve engelli çocuklar,engelleri nedeniyle parasız ve zorunlu ilk ve orta öğretimin dışında tutulmamalıdır.
- Engelliler yaşadıkları çevrede, engellerini gözeterek onları da içine alan kaliteli, parasız ilk ve orta öğretime diğerleriyle eşit bir şekilde erişebilmelidir.
- Bireylerin ihtiyaçlarına göre makul uyumlulaştırma yapılmalıdır.
- Engelliler genel eğitimden etkili şekilde yararlanabilmeleri için, genel eğitim sistemi içinde ihtiyaç duydukları desteği almalıdır.
- Engellilerin eğitime dahil olması hedefine uygun olarak, bireye özgülenmiş etkili destekleyici tedbirler akademik ve sosyal gelişimi azamileştiren ortamlarda sağlanmalıdır(Sabancı Üniversitesi, 2013).

Eşitlik ilkesinin tam anlamıyla uygulanabilmesi, sınıflar arasında ayırım gözetmeksizin herkese adil şartların sunulduğu olanaklardan adil bir şekilde yararlanılmasıyla mümkün olmaktadır. Bu anlamda atılan her adımın temelini eşitlik ilkesi oluşturduğunda yapılan çalışmalar ve uygulamalar ihtiyaçları karşılamaya yönelik olacaktır.

3.1. Engelliler İçin Üniversite Eğitimi

Engelli yaşamının toplum içerisinde benimsenmesi ve geliştirilmesi engelli bireyin sağlıklı bir birey gibi haklarının düzenlenmesiyle sağlanmaktadır. Bu hakların gelişiminin ilk basamağı engelli bireyin eğitimidir. Eğitim, engelli bireyin engelleriyle yaşamı kabullenmesi, istek ve ihtiyaçlarını karşılayabilmesi yönünde çocuk yaşlardan itibaren verilmesidir. Doğum anı, çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinden itibaren engelli bireyin eğitim yaşamına dahil olması toplum üzerinde engelli bilincinin oluşturulması da gerekmektedir. Türkiye Özürlüler (Engelliler) Araştırması'nın 2002 yılında yaptığı 'Türkiye Özürlüler (Engelliler) Araştırması' verilerine göre, genel nüfusta ilkokul ve öncesi eğitim düzeyindekilerin oranı "okuryazar olmayanlar dahil" Türkiye nüfusunun %69,3'ünü oluşturmaktadır. Bu haliyle Türkiye'de okuryazarlık yüksek olsa da eğitim düzeyinin genel olarak düşük olduğu söylenebilir. Araştırma sonuçlarına göre genel nüfusun %12,9'u okuma yazma bilmezken, engellilerde bu oran 3 kat daha fazladır (%36,3). Bu büyük farklılığın yanı sıra, engellilerde ilkokul ve öncesi eğitim düzeyine sahip olanların oranı %84,2'dir. Sonuç olarak, okuryazarlığı olmayan ve eğitim seviyesi düşük bir engelli kitlesinin varlığından söz edilebilir. Ancak bu durumun başlıca nedeni "engellilerin engellenmesinden" kaynaklanmaktadır. Engelli birey eğitim hizmetlerinden ve olanaklarından yararlanamamaktadır (URL2). Engellilerin önündeki engelleri kaldırarak topluma kazandırılmaları şarttır. Sağlıklı bir birey nasıl ki hiç kimseden destek almadan tüm işlerini özgür bir şekilde tamamlayarak evine dönüyorsa engelli birey içinde aynı koşullar sağlanmalıdır. Bir başkasından yardım almak, okul merdivenlerinde birkaç kişinin tekerlekli sandalyesini taşımasıyla katlara ulaşım sağlamak, kantinde yemek yiyeceği zaman insanların yol açarak geçişini sağladığı bireylerde özgüven eksikliği meydana getirmektedir. Bu özgüven eksikliği beraberinde toplumdan uzaklaşmayla sonuçlanmaktadır. Bu nedenle bütün ihtiyaçlarını tek başına giderebileceği koşullar yaratılmalıdır, bu koşullar aynı zamanda engelli bireylerin özgüvenlerini kazanabilmesi için önemli taşımaktadır.

Türkiye'de 2005 yılında yürürlüğe giren, Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 15. Maddesinde (01.07.2005), üniversitelerde, özürli üniversite öğrencilerinin öğrenim hayatlarını kolaylaştırabilmek için araç-gereç temini, özel ders materyallerinin

hazırlanması, özörlölere uygun eğitim, araştırma ve barındırma ortamlarının hazırlanmasının temini gibi konularda çalışma yapmak üzere “Özörlölere Danışma ve Koordinasyon Merkezi” kurulması, gereklilik olarak yer almıştır. Yönetmeliğin amacı, “...yükseköğrenim gören özörlü öğrencilerin, öğrenim hayatlarını kolaylaştırabilmek için gerekli tedbirleri almak ve bu yönde düzenlemeler yapmaktır. Yasanın 8. maddesi “Yükseköğretim kurumları tarafından bir rektör yardımcısı sorumluluğunda, özörlü öğrencilerin akademik, idari, fiziksel, psikolojik, barınma ve sosyal alanlarla ilgili ihtiyaçlarını tespit etmek ve bu ihtiyaçların karşılanması için yapılması gerekenleri belirleyip, yapılacak çalışmaları planlamak, uygulamak, geliştirmek ve yapılan çalışmaların sonuçlarını değerlendirmek üzere, mediko-sosyal sağlık, kültür ve spor işleri daire başkanlığına bağlı özörlü öğrenciler birimi oluşturulur...” hükmü ile ilgilidir (URL, 5). Bu yönetmeliğe göre engelli birey sağlıklı bir birey gibi eğitim yaşantısına devam etmelidir. Hiçbir ayırım gözetmeksizin gereken tüm çalışmalar eşitlik ilkesine bağlı kalınarak yapılmalıdır.

Yükseköğretim kanununda üniversite; bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan, fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri kuruluş ve birimlerden oluşan bir yükseköğretim kurumu olarak tanımlanmaktadır(Alp, 2014b). Üniversite yapıları kent merkezi ya da kent dışında kurulmuş olan kampuslerden oluşmaktadır. Kampusler yapı ve çevresi, çerçevesinde eğitim, kültür, spor, alışveriş, sağlık gibi farklı işlevlere yönelik şekillenmiş merkezlerdir. Bir üniversite kampüsünün de bu işlevlerin birbirine erişilebilir uzaklıkta olması gerekmektedir. Hem sağlıklı hem engelli birey için ulaşılabilir, kolay erişilebilir eğitim yapıları arasındaki erişimi birbirine kolaylıkla aktaran bir kurgu içerisinde olmalıdır. Kampusu oluşturan bölge ve birimlerin işlevsel ilişkileri bağlamında etkin bir şekilde gruplanmalarına ve aralarında etkin bir dolaşım sisteminin kurulmasına bağlıdır. Kampuslarda dolaşım sistemini oluşturan elemanlar; girişler, yollar, meydanlar ve otoparklardır(Irgatoğlu, 2011). Kampus içerisinde konumlanmış mekanlar birbirinden çok fazla bağımsız olmaması gerekmektedir. Örneğin Mimarlık Fakültesinde eğitime devam eden bir öğrenci, diğer birimlere oranla Ozalit ofislerine sık uğramaktadır. Ozalit ofisleri Mimarlık fakültesine uzak bir mekana konumlandırılmışsa bu durum sağlıklı hiçbir engeli olmayan birey için de kullanışlı olamamaktadır.

3.2. Engelliler ve Erişebilirlik

Toplumsal yaşamda engelli ve sağlıklı bireyin “istediği yere gidebilmek” ortak noktaları olmalıdır. Engelli bireyi toplumsal yaşamdan her alanda faydalanacak hakkı bulunmaktadır. Dolayısıyla engelli bireyin yaşam hakkı önemli bir konu haline gelerek, ulaşılabilirlik ve erişebilirlik kavramlarının önem kazandığı görülmektedir. Ulaşılabilirlik; bir nesnenin, bir yapının, bir alanın olabildiğince çok sayıda insan tarafından kullanılabilme yeteneğidir. Ulaşılabilir olan, daha adaletlice paylaşılan, daha toplumsal olan, yani insanca olandır (Sürmen, 2008).

Ulaşılabilirlik stratejisi ve Ulusal Eylem Planında yer alan tanıma göre; yaşamın tüm alanlarındaki hak ve hizmetlere ulaşabilmek ve bunlardan yararlanabilmek olarak da tanımlanabilir. Bu kapsamda, ulaşılabilirlik iki temel erişimi içermektedir; Fiziksel çevreye, bilgi ve mesaja ulaşabilmektir. Ulaşılabilirlik temel bir insan hakkı olmasının yanında insanların sosyal, kültürel, sportif ve ekonomik faaliyetlere katılmalarını sağlar ki, esasen yapılı çevrenin amacı da budur. Yaşamda herkes eğitim görme, çalışma, sağlık olanaklarından faydalanma, sportif faaliyetlere katılma ve eğlenme konularında aynı hakka sahiptir. Engelli-engelsiz tüm vatandaşlardan toplanan vergiler yoluyla oluşturulan yapılar, yollar, ulaşım araçları ve kentsel donatıların sadece sağlıklı insanların ihtiyacına göre düzenlenmesi adil ve çağdaş bir yaklaşım olmayıp, söz konusu tesislerden herkesin engelli-engelsiz yararlanabilmesi sağlanmalıdır(URL3).

Erişebilirlik; belli bir yere, varış noktasına ulaşabilme, erişebilme kolaylığı veya rahatlığıdır. Bu tanımlara göre, hareketlilik daha kişi-ilişkin, erişebilirlik (veya bazen söylendiği gibi, ulaşılabilirlik) daha yer ilişkin kavramlardır (Çınar, 2010). Bir diğer tanım olarak erişilebilirlik; fiziksel çevrenin ulaşım ve dolaşım olanaklarıyla tüm kullanıcı grupların istek ve gereksinimlerine göre tasarlanması ve uygulanması, kentsel alanlara, yapılara ve yapı içinde mekânlara ulaşabilmek erişebilirlik kavramıyla ifade edilmektedir. Bu nedenle yapılı çevrenin potansiyel tüm kullanıcılar için sınırlanmaması ve kentsel mekânlardan yapı iç mekânlarına kadar tüm çevrenin engelsiz kullanılabilmesi erişilebilirlik olarak tanımlanmaktadır (Dikmen, 2011). Erişilebilirlik kavramı yalnızca fiziksel gereksinimlere ihtiyaç verecek şekilde düşünülmemelidir. Örneğin engellilerin kullanımı için yapılmış bir

asansörü sağlıklı bir insan da kullanmaktadır. Erişilebilirlik sadece ihtiyaç olan maddelerin düzenlenmesi değil aynı zamanda kişilerin haklarına saygı göstermek ve özel durumları göz önünde bulundurmadır. Bu konuda toplumu bilinçlendirmek erişilebilirlik kavramı ile bütünsellik oluşturmaktadır.

3.3. Engelli Gruplarına Göre Eğitim Yapılarında Erişilebilir Mekansal Özellikler(Yapı Gereksinim Kuralları)

Engelli bireylerin, sağlıklı bireylerle aynı haklardan yararlanması ve engelli bireylerin yaşamını erişilebilirlik ve ulaşılabilirlik standartlarına getirmek amacıyla yapılan mekansal düzenlemeler bulunmaktadır. Sağlıklı bir bireyin toplumsal yaşamında dikey, yatay dolaşım alanlarının tasarlanmasında belirlenen standartlar uygulanmaktadır. Engelli bireyler için bu şekilde bir düzenleme çok fazla önemli olamamakta, engelli bireyin topluma yabancılaşmasına neden olmaktadır. Bireyin ihtiyaçlarını kendi imkanları doğrultusunda yapamaması doğal olarak özgüveninin yok olmasına neden olmaktadır. Bu doğrultuda da engelli bireylerin yaşam alanlarında özgürce yaşayabilmeleri ve kendilerini topluma ait hissedebilmeleri açısından onların standartları da dikkate alınarak düzenlemeler yapılmalıdır. Engelli bireylerin yaşam alanları için önemli olan düzenlemeler aşağıdaki gibi ele alınmıştır.

3.3.1.Dikey Dolaşım

Engelli bireyin yapı gereksinim kurallarına göre dikey dolaşım alanları Asansör, Merdiven vb. alanlardır. Farklı engel gruplarına göre dikey dolaşım alanlarının özellikleri benzerlik taşımaktadır. Merdivenler, girişe yakın ve dik olarak konumlandırılmalı¹, Görme engelliler net formları daha rahat algıladığından, yuvarlak formlu merdiven tipinden kaçınılmalı², başlangıç ve bitiş noktalarında, basamak burunlarında tehlikeli olduğundan farklı renk ya da farklı dokulu (kaymayı engelleyici) yüzeyler kullanılmalı, Merdivenin iki kolu boyunca her iki tarafında olmak üzere küpeşterler bulunmalıdır.³ Merdiven kullanımı engelliler için

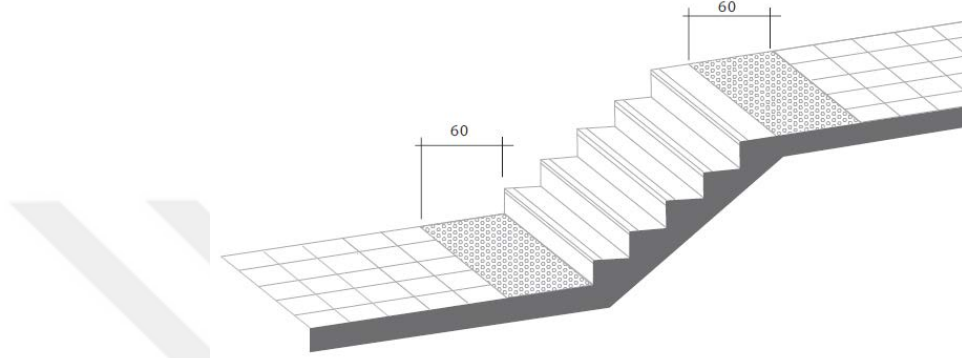
¹ **Ulusoy**, A., 2006a, Kaynaştırma Eğitimi Kapsamında Eğitim Yapılarında Engellerin Kullanımına Yönelik Mimari Düzenlemeler, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, s.117.

² **Belir**, Ö., Mimari Ulaşılabilirlik Klavuzu, 2009, Özürlüler Vakfı.

³ **Bayraktar**, F., 1995, Görme Özürlüler Yönelik Mekanlar İçin Bir Tasarım ve Değerlendirme Modeli, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.

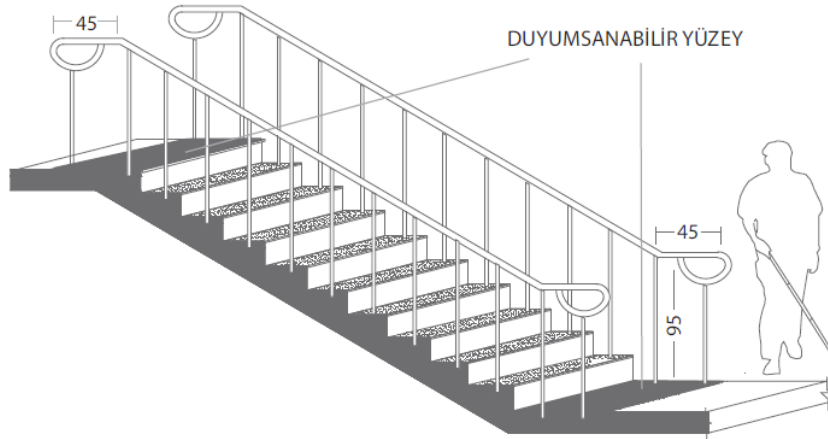
önerilmemektedir, kullanımının zorunlu olduğu hallerde erişilebilirlik adına tedbirler alınmalıdır. Bu nedenle erişilebilir günümüz binalarında asansör, rampalar ve lift sistemleri kullanılmaktadır.

Merdiven için temel ulaşılabilirlikler: güvenli merdivenler, iyi aydınlatma, iyi görsel, kontrast, kolay kullanım, geniş asansör(URL10).

Şekil 3.1. Merdivenlerde yüzeyler(DIN 18024-1)(URL10)

Kaynak:<http://www.medlis.com.tr/files/tr/engelli-erisimi/engelli-erisim-kanun-ve-yonetmelik/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu.pdf>.

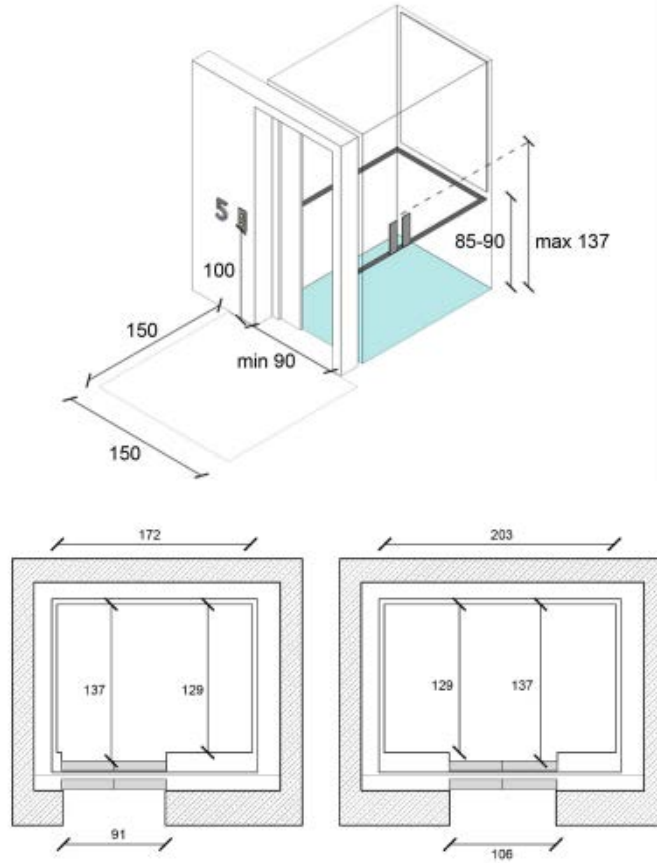
Şekil 3.2. Merdiven rıht ve basamaklar (URL10)

Kaynak:<http://www.medlis.com.tr/files/tr/engelli-erisimi/engelli-erisim-kanun-ve-yonetmelik/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu.pdf>.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Asansör Yönetmeliği'ne göre, "İnsanların taşınması için planlanan asansörlerin, boyutları elverdiği takdirde, kabin kendi

yapısal özelliklerinin özürü insanların ulaşım ve kullanımını sağlayacak şekilde planlanan değişikliklere izin verecek şekilde tasarlanmalı ve monte edilmelidir” şeklindedir. Bir asansör kabini için ölçüsü binadaki insan yüküne göre tespit edilmektedir. İdeal kabin ölçüsü 2000 mm. genişlik ve 1400 mm. derinliktir. Görme engellilere yönelik eğitim yapılarında asansörler özellikleri ise şu şekildedir:

- Görme engellilerin asansörü kullanabilmeleri için kontrol panelindeki düğmeler kabartmalı olmalı,
- Asansör kabini ve sahanlıklarda görsel ve sesli uyarıcılar bulunmalı,
- Ayrıca asansörden inerken katlarla ilgili bilgi vermek amacıyla da asansöre sesli bir uyarıcı yerleştirilmelidir(Şahin, 2012a).

Şekil 3.3. Asansör Boşluğu ve Girişi(URL12).

Kaynak: <http://doc.mimarlarodasi.org/assets/docs/engelli-standartlari.pdf>.

3.3.2.Yatay Dolaşım

Bina iç ve dış yatay dolaşımında dikkat edilmesi gereken en önemli husus, bina içi kot farklılıklarına yönelik rampa uygulamalarının doğru bir şekilde uygulanmış olması ve tekerlekli sandalye kullanımına uygun sirkülasyon alanının bırakılmış olmasıdır.

Şekil 3.4. Yatay Dolaşım(URL12).

Kaynak: <http://doc.mimarlarodasi.org/assets/docs/engelli-standartlari.pdf>

Engelliler için Otopark alanları bina girişine 30 m'den uzak olmamalıdır. Otopark sert ve değişken hava koşullarına karşı korumalı olmalıdır. Engelliler için tek park yeri varsa genişliği en az 4 m uzunluğu 6 m olmalıdır. Birden fazla engelli otopark yeri bulunuyorsa genişliği 2,5 m uzunluğu 6 m olmalıdır. Tekerlekli sandalyeden araca kolayca geçişe olanak sağlamak üzere yandaki park yeri ile arasında 1,5 m genişlik 6 m boyunda araca paralel boş alan manevra alanı ayrılmalıdır(TS 9111). Otoparklarda engelli araç park yeri binaya en yakın konumda bulunmalıdır. Engelli araç park yeri işaret ve levhalarla belirlenmeli, engelsiz bir zeminle çıkış sağlanmalı, yeterli manevra alanı bırakılmış olmalıdır.

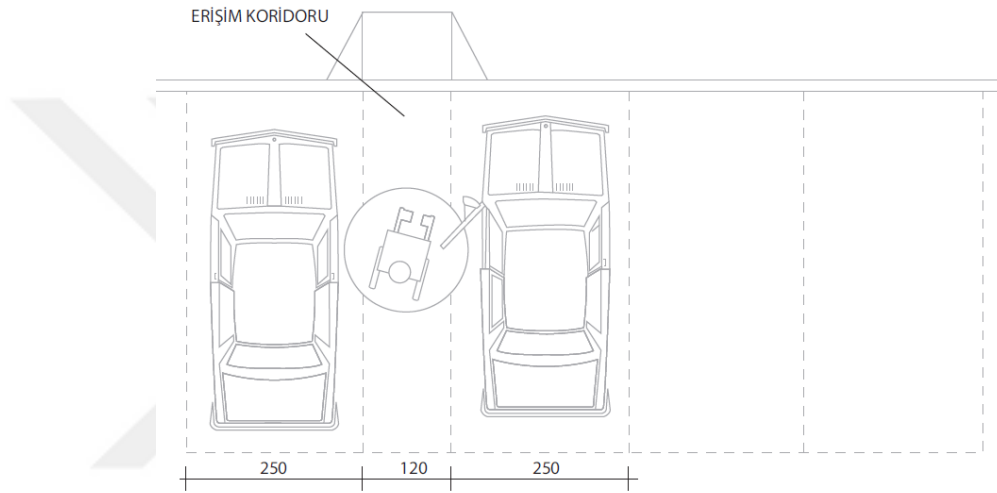
Otopark için temel ulaşılabilirlikler: kontrast aydınlatmalar, işaretleme, ulaşım arası kısa mesafe, engelsiz geçiş yolları.

Tablo 3.2. Yaya yoğunluğu-kaldırım genişliği tablosu-cm(URL10)

D(yaya/ m2)	A	B	C
0.3	25	150	50
0.6	25	200	50
1.0	50	250	50
1.5	50	300	120

Kaynak:<http://www.medlis.com.tr/files/tr/engelli-erisimi/engelli-erisim-kanun-veyonetmelik/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu.pdf>.

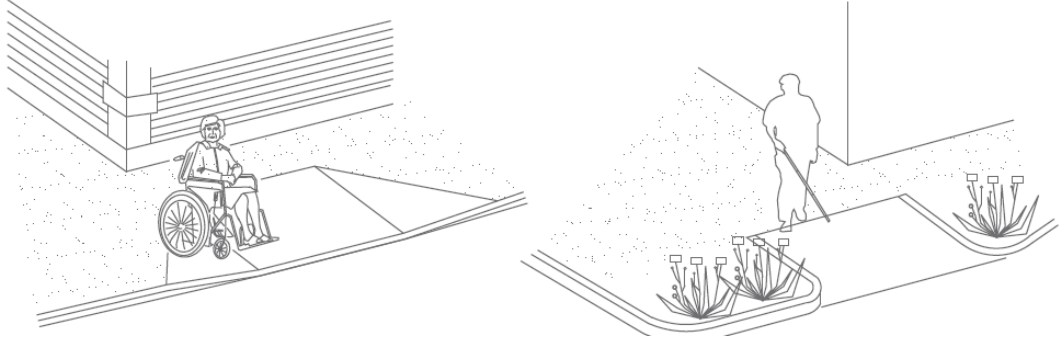
Yatay dolaşım için temel ulaşılabilirlikler: dönüşe elverişli alanlar, engelsiz geçiş yolları, belirgin, işaretleme, aydınlatma, kontrast.

Şekil 3.5. Erişim koridoru ile düzenlenmiş park yeri (URL10)

Kaynak:<http://www.medlis.com.tr/files/tr/engelli-erisimi/engelli-erisim-kanun-veyonetmelik/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu.pdf>.

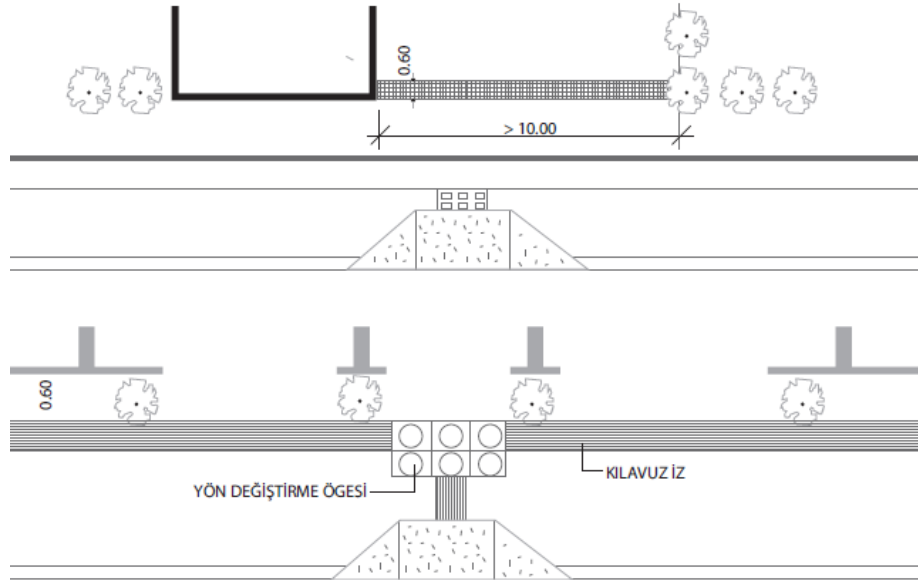
Rampalar, yüzeyleri sert, kaymaz ve düzgün olmalı, mümkün olan en düşük eğim kullanılmalı, başında ve sonunda sahanlık bulunmalıdır. Tekerlekli sandalye kullanan engelliler için rampaların korunmasız tarafına en az 5 cm yüksekliğinde koruma bordürü döşenmeli, bina girişlerine yakın rampalar 1/12 den daha dik olmamalıdır. Rampaların uzunluğunun 6 m den uzun olmaması tavsiye edilir. Eğimi 1/20 ve 1/12 arasında olan her rampada genişliği en az 1m x 1,2 m olan bir sahanlık bulunmalıdır. Rampa sahanlıkta yön değiştiriyorsa en az 1,525 m x 1,525 m olmalıdır. Görme engelliler için sahanlıklar rampa ile zıt renkli olabilir(TS 9111). Engelli rampalarının korkuluklarının olması, bağımsız kullanımlara izin verecek ölçüde yapılması gerekmektedir.

Şekil 3.6. Yaya geçitlerinde rampa örneği(ADA, 1994) (URL10)

Kaynak:<http://www.medlis.com.tr/files/tr/engelli-erisimi/engelli-erisim-kanun-ve-yonetmelik/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu.pdf>

Yaya yollarında engellilere yönelik yönlendirme, uyarı, işaret levhaları bulunmalıdır. Bu işaret ve levhalar, hissedilebilir yüzey, kabartma harf ve sayı, zemin ile zıt renk kullanımı, mekanda cam kullanılan alanlarda uyarı bantları, sesli uyarı sistemi kullanılmalıdır. Örneğin günlük yaşantıda kullanılan yaya yolunda ortopedik engelli birey için yapılan rampa üzerinde hissedilebilir yüzey yapılmamıştır. Bu durumda engelli sınıflandırmasına göre belirlenen ihtiyaçlar göz ardı edilmektedir.

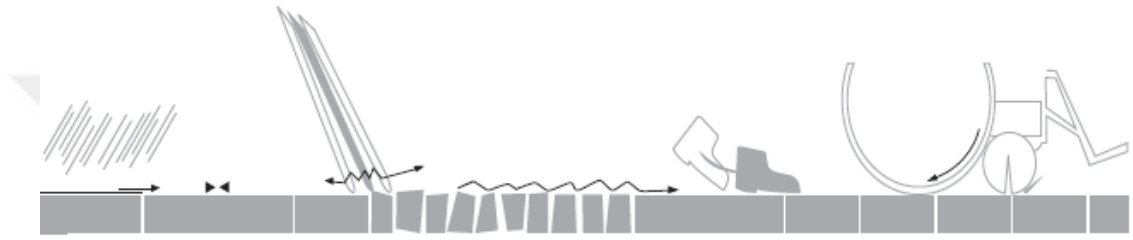

Şekil 3.7. Yaya yolu(URL10)

Kaynak:<http://www.medlis.com.tr/files/tr/engelli-erisimi/engelli-erisim-kanun-ve-yonetmelik/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu.pdf>.

3.3.3.Malzeme

Zemin yüzey dokusu engelli kullanımına uygun olarak seçilmelidir. Zemin malzemesi dayanıklı ve kaymayan bir malzemedir (TS 9111). Halı var ise sabitlenmeli, ses yansıtıcı yüzeyler mümkün olduğunca kullanılmalı, engelli bireyi zorlamayan malzemeler seçilmelidir. Örneğin, zeminde halı kullanılması tekerlekli sandalye kullanıcılarını zorlamaktadır. Görme engelli kullanıcının halıya takılarak düşme ihtimalini de bulundurmaktadır.

Şekil 3.8. Zemin-Döşeme Yüzeyleri(URL10)

Kaynak:<http://www.medlis.com.tr/files/tr/engelli-erisimi/engelli-erisim-kanun-ve-yonetmelik/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu.pdf>

3.3.4.İşaret ve Yönlendirmeler

İşaret ve yönlendirmeler herkes için anlaşılır olmalı ve uygun bir yüksekliğe konulmalıdır. Yazılı işaretler sembollerle de desteklenmelidir. İşaretlerin başlıcaları: yönlendirme, yön, işlevsel, bilgilendirici şeklindedir. İşaretlemede kırmızı-yeşil birlikteliğinden ve parlaklıktan uzak durulmalıdır. Kabartmalı, Braille işaretleri tercih edilmelidir (TS9111). İşaret ve levhalar anlaşılabilir olmalı, sembollerle gösterilmelidir.

İşaret ve Yönlendirmeler için temel ulaşılabilirlikler: iki veya daha fazla duyu yoluyla bilgilendirme (URL10).

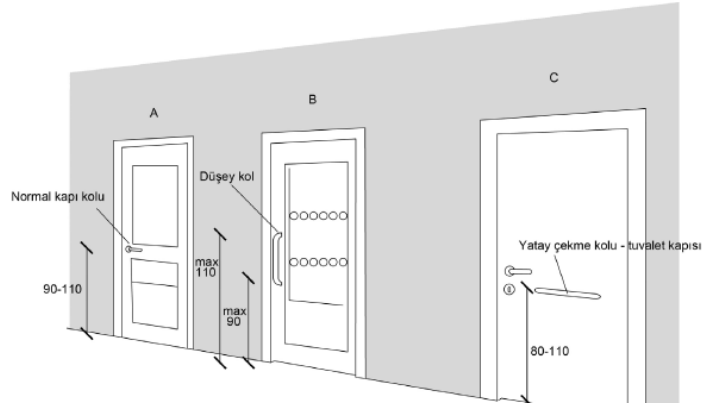

Şekil 3.9. İşaret ve Tabelalar(URL12)

Kaynak: <http://doc.mimarlarodasi.org/assets/docs/engelli-standartlari.pdf>.

3.3.5.Kapı, Pencere

Engelliler için uygun olan kapılar içerisinde en önemlisi binalara giriş-çıkışta kullanılan kapılardır. Bu kapılar çift kanatlı kapılarda bir kanat en az 1 m ve duvarla aynı hizada olmalı, sensörlü aydınlatma ile aydınlatması sağlanmalı ve eşik yapılmamalıdır. Diyafon ve kapı zili ulaşılabilir, kapılar rahat açılabilir olmalıdır. Döner kapı kesinlikle kullanılmamalıdır. İç kapılar ise koridor eksenine dik açılmalı, genişliği en az 90 cm olmalıdır(URL10). Kapıların yönünün dışarıya doğru açılması zorlayıcı bir unsur oluşturmaktadır. İmkan dahilinde sensörlü kapılar tercih edilmelidir. Örneğin yönü dışarıya açılan bir kapıda tekerlekli sandalye kullanıcısı geri manevra yaparak kendisini içeriye doğru yönlendirmektedir. Bu esnada kişi, kapının kendisini öne doğru iterek sıkıştırmasını engellemek amacıyla bir yandan da kapıyı tutmaya devam etmektedir. Bu tip durumlarda kapıların çok ağır olmaması gerekmektedir.

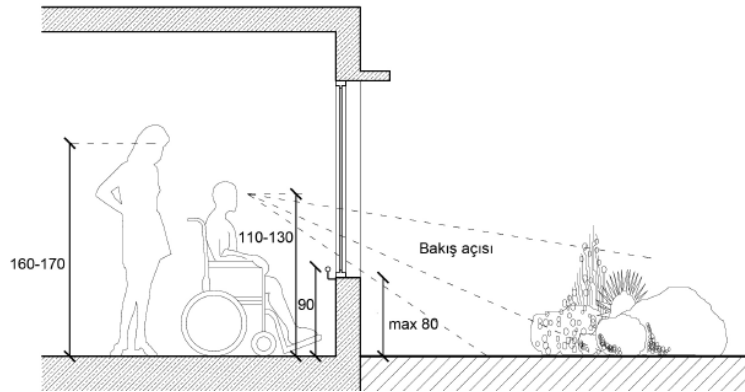

Şekil 3.10. Kapılar(URL12)

Kaynak: <http://doc.mimarlarodasi.org/assets/docs/engelli-standartlari.pdf>.

Kapılar için temel ulaşılabilirlikler: aydınlatma, işaretleme, zıt renklendirme, kolay ulaşılabilir, engelsiz geçiş.

Pencereler, görme bozukluğu olan kişiler için gözü kamaştırıcı ışığa maruz kalmamalı, pencere altına en az 15-20 cm parapet yapılmalıdır. Pencere ispanyoletlerine kolay ulaşım sağlanmalı, vasistaslı pencere kullanılmamalıdır(URL10).

Şekil 3.11. Pencereler(URL12)

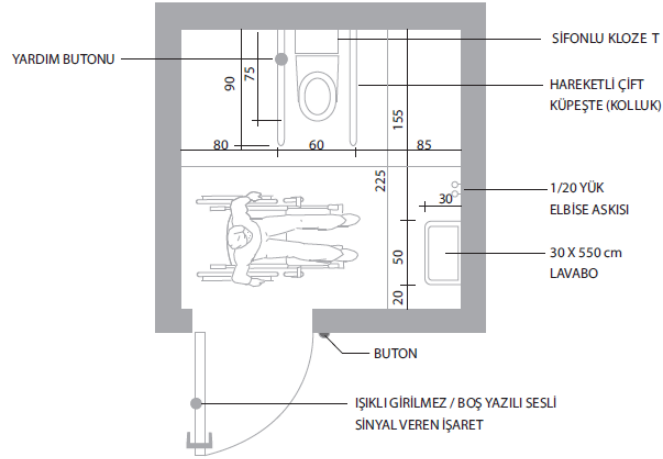
Kaynak: <http://doc.mimarlarodasi.org/assets/docs/engelli-standartlari.pdf>.

3.3.6. Tuvaletler

Engelliler için tuvaletlerin rahat ve kolay giriшли olması gerekmektedir. WC kapılarında engelli işareti olmalı, gerektiğinde yardım istenmesi için yardım butonuna gereksinim bulunmaktadır. Tuvalet kapıları, tuvalet içerisine doğru değil

dışarı açılması gerekmektedir. Tuvaletin dolu ya da boş olduğunu gösteren ışıklı, sesli levhaların tuvalet kapısının dış yüzeyinde mutlaka bulunmalıdır(URL10). Engelli tuvaletlerinin içerisinde rahat manevra alanı, tutunma barı bulunmalı, kapı dışarı doğru açılmalıdır.

Tuvaletler için temel ulaşılabilirlikler: kolay kullanım, kolay ulaşım, iyi yerleştirilmiş donanım, rahat dönüş alanı.

Şekil 3.12. Tuvalet ve Lavabolar(URL10)

Kaynak: <http://www.medlis.com.tr/files/tr/engelli-erisimi/engelli-erisim-kanun-ve-yonetmelik/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu.pdf>.

3.3.7. Yemekhane

Engelli bireye yönelik yemekhanelerde, masalar belli bir düzen içinde olmalı ve bu düzenin sık sık değiştirilmemesi gerekmektedir(Şahin, 2012b). Açık-kapalı yemek yeme alanlarının hepsi ulaşılabilir olmalıdır. Geçiş alanlarının engelliler için geçiş ölçülerinin dikkate alınması, zeminin kaymayan bir malzemedan yapılması gerekmektedir. Rahat bir manevra alanına sahip olması, engelli kullanıcılara yardım amaçlı (örneğin; yemek tepsi taşıma) personel bulunması gerekmektedir. Yemekhane cafe gibi alanlarda tekerlekli sandalye kullanım alanının dolaşıma elverişli olması ve masaların sandalye kullanımını engellemeyecek özellikte olması gerekmektedir.

3.3.8. Yangın ve Acil Durum

Yangın ve Acil Durum Kaçış için temel ulaşılabilirlikler: yangın güvenliği, tahliye ve koruma, güvenli merdiven, tahliye asansörleri, engelsiz geçiş, aydınlatma, işaretlemelerin iyi olması gerekmektedir.

Merdiven, yürüyen merdivenler, acil çıkış yollarına yakın olmalı, acil durum iletişimi görsel ve işitsel sinyaller kullanılmalıdır. Acil durumlar için işitilebilen sesli, görülebilir, titreşimli, yardımcı alarmlar mutlaka bulunmalıdır. Acil durum tahliyeleri için bütün koşullar erişilebilirliğe uygun yapılmalıdır. Acil durumlarda oluşacak panik halinde eğitilmiş yardımcı personelin bulunması gerekmektedir.

3.4. Bölüm Değerlendirmesi

Mekanların herkes için tasarım kurallarına uygun olarak düzenlenmesi için öncelikle mevcut durum değerlendirilmesi yapılmalıdır. Bu değerlendirmenin sonucunda erişilebilirliğin önündeki “engeller nelerdir” tespit edilmelidir. Bunun sonucunda ortaya çıkan tabloya göre düzenleme çalışmalarına dair adımların atılması gerekmektedir. Mekan düzenlemeleri sağlıklı bireyler gibi engelli kullanıcılar da dikkate alınarak yapılmalıdır.

Örneğin; Asansör, dikey dolaşımda engelliler için zorunlu bir kullanım aracıdır. Ancak mekana normal bir asansör yapmak kullanıcının ihtiyacını karşılamamaktadır.

Ortopedik engelli için tekerlekli sandalyeye geçiş olanağı tanıyacak ölçülere, asansör içinde manevra yapabilmeye olanak tanımalı, İşitme engelli için yazılı ışıklı uyarı sistemi bulunmalı, Görme engelli için Braille alfabesi bulunan tuş sistemi, sesli uyarı sistemi bulunmalıdır. Yapılan bir asansör “kaç farklı sınıfa hitap ediyor”, “ne kadar farklı sınıftan insanın hayatını kolaylaştırıyorsa” o tasarıma “Herkes için tasarım” denilebilir.

4. ENGELLİLER İÇİN ERİŞİLEBİLİRLİK: MALTEPE ÜNİVERSİTESİ VE SABANCI ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Engelliler için Erişebilirlik adlı tez çalışması İstanbul ili Anadolu yakasında iki üniversite örneği üzerinden ele alınmıştır. Her iki üniversitede de eğitim-öğretim, kampus olanakları açısından öğrencilerine olumlu imkanlar sunmaktadır. Maltepe Üniversitesi, Maltepe-Başbüyük ilçesinde şehir merkezine hem uzak hem yakın olarak konumlanan bir kampus üniversitesidir. Sabancı Üniversitesi ise şehir merkezinden uzak bir kampus üniversitesidir. Bu üniversitelerin her ikisi de iç ve dış mekan gereksinimleri açısından öğrencisi ve personelinin verimli bir yaşam sürdürebilmeleri için eksikliklerini gidermeye çalışmaktadır. Bu doğrultuda her iki üniversitede engelli bireylerin eğitim mekanlarının erişilebilirlik doğrultusunda ele alınması amacıyla yapılmıştır.

4.1.Maltepe Üniversitesi

Maltepe Üniversitesi, 1997 yılında Maltepe’de kurulmuştur. Üniversite bünyesinde 1 Kültür Merkezi, 9 Fakülte, 2 Yüksek okul, 1 Meslek Yüksek okulu, 3 Enstitü, İdari Birimler, Yurtlar, Spor Salonları, Market, Cafe, ATM, Banka, mini çarşı ve Kütüphane bulunmaktadır. Kampüs’e genel anlamda bakıldığında Erişilebilirlik ve Ulaşılabilirlik ile ilgili bazı aksaklıkların olduğu gözlemlenmektedir.

Resim 4.1. Maltepe Üniversitesi

Maltepe Üniversitesi web sayfasında şu şekilde tanıtılmaktadır: alanlarında uzman, güncel ve talebe göre öğrencinin eğitim gereksinimlerini sürekli yenileyen programlarıyla, akademik-idari alt yapısıyla, akademik anlamda başarılı çalışmaları, kültür ve sanat etkinlikleri, lisans ve lisansüstü eğitim fırsatları ile öğrencilerine farklı imkanlar sunabilmektedir(URL9).

Maltepe Üniversitesi Marmara Eğitim Köyü, şehir dışında Başbüyük ormanının içinde konumlanmış bir kampüs'tür. Temiz havası, yeşili ile Maltepe Üniversitesi kampüsü hemen hemen her tür ihtiyaca cevap verecek imkanları bulunmaktadır. Üniversitenin engellilere yönelik çalışmalarının düzenlenmesi gerekmektedir.

Resim 4.2. Maltepe Üniversitesi

Resim 4.3. Maltepe Üniversitesi

Resim 4.4. Maltepe Üniversitesi

Resim 4.5. Maltepe Üniversitesi

Resim 4.6. Maltepe Üniversitesi

Resim 4.7. Maltepe Üniversitesi

4.1.1. Maltepe Üniversitesi'nin Erişilebilirlik açısından incelenmesi

Maltepe Üniversitesi kampüs olanakları bakımından birçok Üniversiteye göre yüksek imkanlara sahip bir Üniversitedir. Maltepe Üniversitesi'nin Erişilebilirlik ve Ulaşılabilirlik ile ilgili elde edilen bilgiler aşağıdaki gibidir:

1. Kampüs içerisinde Fakülte ve diğer birimlerin otopark alanı içerisinde engelli bireye ait (engelli araçları için) otopark alanının bulunmaması.
2. Kampüs genelinde, özellikle Fakülte Ana Girişlerinde engellilere yönelik rampa bulunmaması. Engelli bireyin Fakülte Ana Giriş Kapısına ulaşması imkansız hale gelmektedir. Rampa bulunması gerekirken merdiven ve üzerinde ızgarası bulunmayan su kanalları karşımıza çıkmaktadır.
3. Tüm bina ana giriş kapılarının yönü dışarı doğru açılmaktadır. Bu şekilde açılan kapılar tekerlekli sandalye kullanıcılarını ve diğer engelli bireyleri zorlamaktadır.
4. Merkez bina dışında(Kültür merkezi) diğer binalarda asansör, sensörlü kapı ve engelli WC kullanılmamıştır.
5. Merdivenlerde lift sistemi kullanılmamıştır.
6. Sınıflarda Engelli bireyin kullanımına yönelik masa sandalyeler bulunmamaktadır.
7. Fakülte kantinlerinde tekerlekli sandalye geçişine uygun bir sirkülasyon alanı bulunmamaktadır.
8. Bazı Fakültelerin iç hacimlerinde rampa kullanılmışsa da, bu rampalar eğim ve en olarak kullanıma uygun olmamakla birlikte tutunma barları da yoktur.
9. Genel olarak tüm binaların aydınlatmaları yetersizdir.

10. Görme ve işitme engelli bireyler için işaret levhaları, sesli uyarıcı, kabartma harfleri, renkli bantlar bulunmamaktadır.
11. Otomatik kapı yalnızca merkez binada bulunmaktadır. Merkez bina dışındaki bina ana giriş kapıları yönü dışarıya doğru açılan bir metre aralıklarla iki kapı olarak karşımıza çıkmasıdır. Bunun nedeni kampüsün hava koşullarının sert geçtiği bir bölgede konumlanmış olmasıdır. İklimlendirmeden dolayı bina içerisindeki hava sirkülasyonu sağlanırken tehlike yaratmaması için ana kapı girişleri bu şekilde uygulanmıştır.
12. Ana Girişler ve bazı ara geçişleri sağlayan kapıların önünde eşik ve tek basamak bulunmaktadır.
13. Kampüs genelinde Yangın merdivenleri genellikle bina dışında çözümlenmiştir. Yangın merdiveni çıkışlarında(üst katlarda) kapı yerine pencereler bulunmaktadır.
14. Ana giriş kapılarına doğru gidilen yol güzergahlarında ve ana giriş kapılarının önünde (içeride ve dışarıda) hissedilebilir yüzey ve kılavuz çizgileri bulunmamaktadır.
15. Bina içerisinde çözümlenen yangın merdiveninin kapıları yanmaz ve ısıya dayanıklı malzemelerden seçilmemiştir.
16. Kampüs genelinde yemekhane, kantin vb. gibi mekanlarda engelli öğrenciye yardım edebilecek personeller bulunmamaktadır.
17. Acil durum hallerinde engelli öğrencilerin binadan tahliye edilmesinde yardımcı olacak, eğitimli personel bulunmamaktadır.
18. Kat koridorlarında yiyecek içecek matik kullanılmamıştır.
19. Kampüs içi dolaşımda engelli öğrencilere hizmet verecek kriterlere sahip araçlar bulunmamaktadır.
20. Katlarda öğrencilerin kullanımı için fotokopi makineleri yoktur.

21. Öğretim Görevlilerinin ofisi ve sınıflar arasındaki mesafe birbirinden oldukça uzaktır. Bu durum Öğretim Görevlilerine erişimi zorlaştırmaktadır.
22. Konferans salonlarında lift sistemi bulunmamaktadır.
23. Ana giriş kapıları ve bina içi dolaşımdaki diğer kapılar tek elle açmaya imkan vermeyecek kadar ağırdır.

4.2.Sabancı Üniversitesi

Sabancı Üniversitesi, 1999 yılında Tuzla'da kurulmuştur. Üniversite bünyesinde 3 Fakülte, 1 yabancı diller okulu, toplumsal duyarlılık projeleri dışında gösteri kültür merkezi, spor salonu ve spor alanları, sağlık ofisi, alışveriş, sinema, öğrenci kulüpleri gibi birçok etkinlik yer almaktadır. Üniversitenin temelini tam donanımlı bireyler yetişmesini sağlamak oluşturmaktadır. Kampüs'e genel anlamda bakıldığında Türkiye'de tüm üniversiteler arasında Erişilebilirlik ve Ulaşılabilirlik konularında oldukça ileride oldukları gözlemlenmektedir.

Resim 4.8. Sabancı Üniversitesi

Resim 4.9. Sabancı Üniversitesi

Resim 4.10. Sabancı Üniversitesi

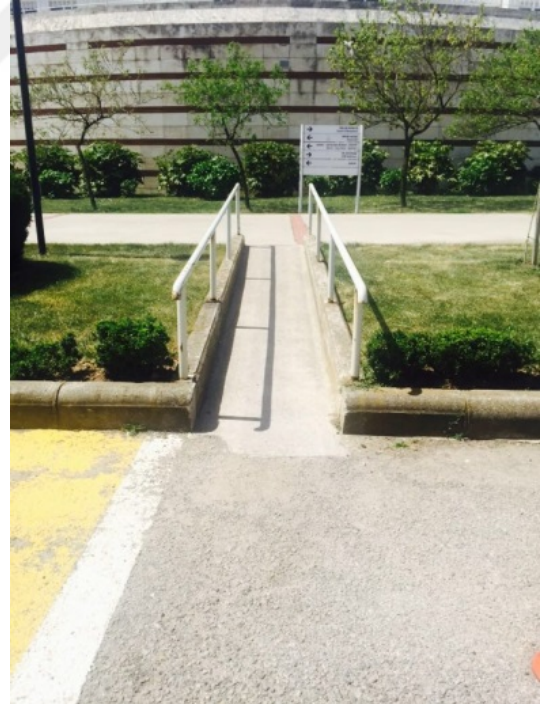
Resim 4.11. Sabancı Üniversitesi

Resim 4.12. Sabancı Üniversitesi

Resim 4.13. Sabancı Üniversitesi

Resim 4.14. Sabancı Üniversitesi

Sabancı Üniversitesinde eğitim hakkı kazanan ve tercih eden öğrenci üniversitenin öğrencilere sunduğu eğitim alanındaki fırsatlardan yararlanmaktadır. Örneğin öğrenci bu üniversitede ders değil program grupları arasında tercih yaparak

eğitimini Őekillendirmektedir. maktadır. Birinci ve ikinci sınıfta farklı bölümlerden farklı dersler seğerek diğer bölümleri de tanıma fırsatı kazanmış olmaktadır. çnc sınıfa gelme hakkı kazanan ğrenci ise sınavsız belirlenen oniki program arasında istediği programı belirleyerek mezun olmaktadır (URL4).

4.2.1. Sabancı niversitesi'nin Erişilebilirlik açısından incelenmesi

Sabancı niversitesi, erişilebilirlik açısından incelendiğinde, Sabancı niversitesinin diğer üniversitelere göre bu konuda her anlamda daha ileride olduğu gözlemlenmiştir. Sabancı niversitesi, zel gereksinimli öğrencilerin akademik sreğlerinin en uygun Şekilde yürütebilmesi için ęalıřmalar yapmaktadır. Amacı; ders seçimi, sınıf içi ve sınav sreğlerinde karşılaşılan güçlükleri ortadan kaldırmak; akademik, sosyal ve kültürel ortamlarda özel gereksinimli öğrencilerin eşit katılımlarını sağlamaya yönelik ęalıřmalar yürütmektedir.

Destekleyici ve iyi kaynaklarla donatılmış bir öğrenme ortamı sağlayarak akademik başarı ve eğitimler önündeki kısıtlamaları kaldırmak, öz-farkındalıklarını ve birey olarak bağımsızlıklarını geliştirmelerine yardımcı olmaktadır(URL6).

Sabancı niversitesi kampüsü içerisinde engelli öğrencilerin faydalanabileceği olanakları Şu Şekilde sıralayabiliriz.

1. Kampüs içerisinde bulunan otoparkların tamamında Engelli araç park yeri mevcuttur. Engelli kişi aracından indikten sonra rampaları kullanarak bina girişlerine engelsiz bir Şekilde erişebilmektedir. Ayrıca otoparkta engelli araçları için ayrılmış olan yerlere diğer araçlar park ederse fotoğrafları ęekilerek ve ceza verilmektedir.
2. Kampüs içerisindeki bütün binaların kapılarının ağılış yönü dışarıya açılmaktadır. Sabancı niversitesi'nin bulunduğu konum gereği binalardaki iklimlendirme ve hava Őartları göz önüne alınması nedeni ile kapıların sensörlü olmasının teknik açıdan mümkün olmadığı görülmektedir(zbay, 2016). Ana girişte birinci kapıdan sonra ikinci kapı

bulunmaktadır. Bunun nedeni, bina içerisindeki iklimlendirmeyi doğrudan etkilemesidir.

3. Fakülteler ve diğer birimler içerisinde Engelli WC bulunmaktadır. Bu WC'ler'in kapıları mekandan tasarruf etmek edebilmek için dışarıya doğru açılmaktadır. WC içerisine girildiği zaman kapı genişliği tekerlekli sandalyenin geçişine uygun ve içeride manevra alanı, tutunma barları mevcuttur.
4. Engelli kullanımına uygun lavabolar mevcuttur. Bu lavaboların altı boş olduğundan dolayı tekerlekli sandalye kullanımına uygundur. Tekerlekli sandalyeyle lavabonun önünde oturan kişi rahatlıkla lavaboya ulaşabilmektedir.
5. Tüm Fakülte ve idari birimlerin bulunduğu binalarda asansör mevcuttur. Bu asansörlerin içerisinde "Braille alfabesi" kullanılmıştır ve asansörlerde sesli sistem bulunmaktadır.

"Çocukluğunda bir kaza sonucu kör olan bir Fransız Louis Braille 1825 yılında altı noktadan meydana gelen kabartma yazı sistemini bulmuştur ve sisteme kendi adını vermiştir. 1918 yılında bu sistem tüm dünyada kabul edilmiştir. Altı tane noktanın çeşitli kombinasyonu ile elde edilir. Özel yazı tableti, çivi kalemi ve oluşan kabarmayı parmakla hissettirebilecek kalınlıkta ki kağıtlar kullanılmaktadır. Tablete yerleştirilen kağıda sağdan sola yazılmakta, soldan sağa okunmaktadır. Kabartma (Braille) yazının sağladığı olanaklardan yararlanmak demek, sadece ders kitapları yazıp çoğaltmak demek değildir. Görme özürlülerinde diğer insanlar gibi her tür konuyu içeren kitapları okuyabilme hakkı olduğunu kabul etmek gerekmektedir. Kabartma (Braille) yazının görme özürlülerin başkalarına bağımlı olmaktan kurtularak daha özgür olarak yaşamlarını sürdürmelerine de çok büyük katkısı bulunmaktadır".⁴

6. Sabancı Üniversitesinin ana giriş kapıları açma işlemini yaparken zorlayacak kadar ağırdır.

⁴ URL8. <http://6nokta.org.tr/eski/braille.html>

7. Ses ve ışıkla yönlendirmeler yetersizdir.
8. Bina içerisinde koridorlarda yaygın bir şekilde yiyecek içecek matikleri kullanılmıştır.
9. Derslikler ve öğretim görevlilerinin odaları aynı koridorda bazı öğretim görevlilerinin kapıları dersliklerle karşı karşıya gelecek şekilde konumlandırılmıştır.
10. Fakülte içerisinde bir amfi engelli öğrenciler düşünülerek tasarlanmıştır. Bu amfinin özelliği, hemen sahnenin yanında LİFT sistemi bulunmasıdır. Bu sistem sayesinde engelli öğrenci sahneye alınarak konuşmasını veya sunumunu gerçekleştirmesine imkan sağlanmıştır. Ayrıca amfinin üst kapısından giriş yapılmak istenirse ulaşımı sağlayan asansör de mevcuttur.
11. Derslikler çeşitli şekillerde tasarlanmıştır. Bazı dersliklerde basamak sistemleri vardır. Ancak engelli öğrenciler basamak kullanmadan dersliğin en önündeki masaları kullanabilmektedir.
12. 900 kişi kapasiteli yemekhanesi bulunmaktadır. Bu yemekhanede tabldot sistemi kullanılmaktadır. Buradan engelli öğrencinin faydalanabilmesi ve tepsiyi masaya taşımasına yardımcı olmak için personel bulunmaktadır.
13. Fakültelerin olduğu binada Sinema salonu bulunmaktadır buranın girişinde erişilebilirliği engelleyecek bir sorun dikkat çekmemiştir. Sinema salonu içerisinde basamak bulunmamakta, tamamen rampa olarak tasarlanmıştır.
14. Yangın merdivenleri bina içerisinden çözümlenmiş ve kapıları yanmaz kapıdır ancak bu merdivenler tehlike anında engellilerin tek başına kullanabileceği pozisyonda olmadığı görülmektedir. Bunun gibi acil durumlarda engelli bireyleri tahliye ederken sadece bu iş için eğitim almış personeller mevcuttur.
15. Binalar arası geçişleri yaparken kot farkları olması sebebiyle engelli bireyler bina içlerinden asansör kullanarak gideceği kata gitmekte ve bina

dışına çıktığı zaman engelsiz düz zeminle karşılaşarak gideceği noktaya ulaşmaktadır. Ancak her ne kadarda asansör sistemi ve düz alanlar mevcut olsada manuel bir araçla bu yolu kol gücüyle iterek gitmek zor olduğundan Kampüs içerisinde Shuttle hizmeti de verilmektedir. Bu Shuttle'larda lift sistemi mevcuttur, engelli birey Shuttle Sisteminden yararlanabilmek için telefonla edip gideceği yeri bildirmektedir. Bunun üzerine Shuttle hizmeti devreye girer ve kişi bulunduğu yerden alınarak, sonrasında tekrar döneceği yere bırakılmaktadır.

16. Kampüs içerisindeki öğrenci yurtlarında engelli öğrencilerin düşünülerek tasarlandığı odalar bulunmaktadır. Bu yurtlarda asansör yoktur, engelli öğrenci odaları giriş kattadır. Erişilebilirdir ve odalar içerisinde banyo, wc, lavabo engelli öğrencilerin kullanımına uygun olarak yapılmıştır. Ayrıca mobilyalar da engelli kullanımına uygun olarak tasarlanmıştır.
17. Kampüs içerisinde bir tek Kütüphanede sensörlü kapı kullanılmıştır. Bu alanda yerden tasarruf etmek amacıyla yüksek raflar kullanılmıştır. Engelli bireyin ihtiyaç duyması halinde üst raflarda ki kitaplara erişimini sağlayan bir personel bulunmaktadır.
18. Kampüs içerisinde mini bir çarşı bulunmaktadır. Bu çarşıda ozalitçi, çiçekçi, hediyelik eşya dükkanı, kuaför, banka, süpermarket, biletix gibi birimlerde bulunmaktadır. Çarşı tasarımında engelli bireyde dikkate alınmıştır.
19. Üniversite kapsamında engelli öğrencilerin sorunlarına çözüm getiren Engelliler Birimi mevcuttur.
20. Fakülte binaları ve idari birimlerin bulunduğu binalardaki tasarım özellikleri bütün kampus geneline yayılmış birbirini tekrar eden binalardan oluşmuştur.
21. Kampüs içerisinde çeşitli kafeler mevcuttur, sirkülasyon alanları ve erişilebilirlik açısından sorun yoktur.

22. Sabancı Üniversitesi bünyesinde şu anda 30 engelli öğrenci bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Engelli personel de mevcuttur.
23. Üniversite bünyesinde 30 öğrenciden sadece iki kişi ortopedik engellidir. Bu öğrenciler kendi işlerini yapabilecek durumdadır. Genel olarak öğrencilerin engellilik sorunu hiperaktivite, kapalı alan fobisi, rakamları algılayamama, geç öğrenme, yazıları anlayamama gibi.. Örneğin; Disleksi hastası yani (rakamların beyinde farklı kodlanması) problemi yaşayan bir öğrenciye farklı sınav uygulanmaktadır. Öğrenci rakam olarak(1) gördüğünde karıştıracağı için bu öğrencinin sınav kağıdında yazıyla (bir) yazmaktadır. Hiperaktiflik yaşayan bir öğrenci için de farklı sınav metodu uygulanmaktadır. Bu öğrenciler 20 dakikadan fazla bir yerde oturamadığı için normal sınavdan çıkıp geri gelmesi mümkün olmadığından sınav kağıdını vermesi gerekmekte, bu nedenle özel sınava tabi tutulmaktadır. Başka bir salonda tek başına sınav olması gibi sınıf içerisinde kalkıp dolaşmasına izin verilerek ayrıca sınava 25 dakikalık ek süre de verilmektedir.

4.3.İki Üniversitenin Engelli Birey Kullanımı Açısından Karşılaştırılması

Maltepe Üniversitesi ve Sabancı Üniversitesi engelli birey açısından yerinde incelenerek, ilgili birimlerle röportajlar yapılarak analiz tablosu oluşturulmuştur. Bu analiz tablosunda adı geçen her iki üniversitenin görsel verileri ile araştırmada ele alınan “eğitim yapılarında erişilebilir mekansal özellikleri” kapsamında irdelenerek karşılaştırılmıştır. Maltepe Üniversitesi bünyesinde 2015-2016 eğitim öğretim yılı içerisinde 12 tane lisans, 1 tane yüksek lisans engelli öğrencisi bulunmaktadır. Bu öğrencilerin engellilik durumu araştırıldığında her sınıftan engellinin mevcut olduğu gözlemlenmektedir.

Sabancı Üniversitesi bünyesinde ise 2015-2016 eğitim öğretim yılı içerisinde 30 adet engelli öğrencisi mevcuttur.

Bu anlamda Maltepe Üniversitesi ve Sabancı Üniversitesi örnekleri “dikey dolaşım, yatay dolaşım, malzeme, işaret-yönlendirmeler, kapı, pencere, tuvaletler, yemekhane, yangın ve acil durum kaçış düzenlemeleri” engelli bireyin kullanımı açısından karşılaştırmaları aşağıda resimler üzerinden irdelenmiştir.

4.3.1. İki Üniversitenin Dikey Dolaşım Açısından Karşılaştırılması

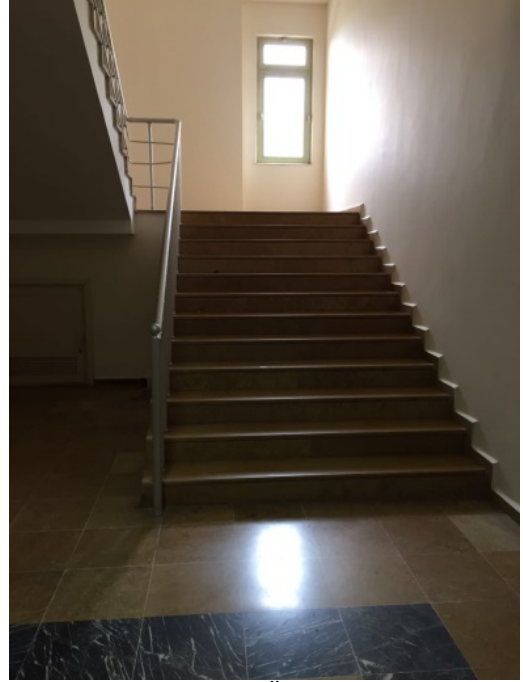
Her iki Üniversitenin Dikey Dolaşım açısından tespitleri şu şekildedir:

Maltepe Üniversitesi'nin Kültür Merkezi ve Rektörlük binası dışındaki binalarında asansör kullanılmamıştır. Tüm yapılarda merdiven kullanımı yaygındır. Dikey dolaşım alanları engelli kullanıcı ihtiyaçlarına cevap verememektedir. Örneğin Maltepe Üniversitesi'nin fakültelerinde asansör yoktur, merdiven kullanılmıştır. Ancak bu merdivenler erişilebilir değildir. Görme engellilerin ihtiyaçlarına yönelik basamaklarda ve sahanlıklarda hissedilebilir yüzey kullanılmamıştır. Ortopedik engellilerin asansör kullanması uygundur, asansörün kullanılmadığı merdiven kullanımının zorunlu olduğu hallerde merdivenlerde Lift sisteminin bulunması gerekmektedir.

Sabancı Üniversitesi'nde tüm engelli sınıflarının ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte asansörler kullanılmıştır. Merdivenlerde hissedilebilir yüzey veya Lift sistemi kullanılmamıştır.

Resim 4.15. Sabancı Üniversitesi

Resim 4.16. Maltepe Üniversitesi

4.3.2. İki Üniversitenin Yatay Dolaşım Açısından Karşılaştırılması

Her iki Üniversitenin Yatay Dolaşım açısından tespitleri şu şekildedir:

Maltepe Üniversitesi'nin açık alanlarında su kanallarının üzeri ızgarayla kapatılmamıştır. Hissedilebilir yüzey ve kılavuz döşemeleri bulunmamaktadır. Kampüs içerisinde bazı alanlarda Arnavut kaldırımı kullanılmıştır, bu uygulama engellilerin kullanımı için uygun değildir. Rampalar vardır fakat yeterli sayıda değildir. Rampaların bazılarında korkuluk kullanılmış bazılarında kullanılmamıştır. Bazı rampaların eğimi tek başına kullanıma olanak tanımamaktadır. Kaldırımlar mutlaka rampa ile desteklenmelidir. Bina içi yatay dolaşımında, rampa kullanımı yaygın hale getirilerek, kapı önlerinde bulunan eşikler kaldırılmalıdır. Sabancı Üniversitesi'nin dış mekan kullanım alanları temiz(düz) bir görünüme sahiptir. Su kanallarının üzeri ızgarayla yüzbeyüz olacak şekilde kapatılmıştır. Rampa kullanımı yaygındır. Sabancı Üniversitesi'nin yatay dolaşımında çok az alanda hissedilebilir yüzey ve kılavuz çizgileri kullanılmıştır.

Resim 4.17. Sabancı Üniversitesi

Resim 4.18. Maltepe Üniversitesi

4.3.3. İki Üniversitenin Malzeme Açısından Karşılaştırılması

Her iki Üniversitenin Malzeme açısından tespitleri şu şekildedir:

Maltepe Üniversitesi ve Sabancı Üniversitesi bina içi yatay dolaşımında tüm alanlarda (yemekhane, kantin, WC, koridorlar, derslikler) zemin malzemesi olarak Granit kullanılmıştır. Örneğin; Granit malzeme seçimi, tekerlekli sandalye kullanımı açısından rahattır. Görme engelliler açısından düşünüldüğü zaman takılıp düşmeye yol açacak engeller barındırmaz, temizliği kolaydır, sert ve dayanıklı bir malzemedir. Maltepe Üniversitesi'nde zeminde halı yalnızca öğretim elemanlarının ofisinde kullanılmıştır. Zeminde halı tercih edilmesi, tekerlekli sandalye kullanımı açısından elverişli değildir, görme engelliler açısından düşünüldüğünde hassas yüzeylerin veya kılavuz çizgilerinin algılanmasını engellemektedir. Sabancı Üniversitesi'nde ise zeminde halı döşeme bazı dersliklerde, öğretim elemanı ve personel ofislerinde bulunmaktadır. Maltepe Üniversitesi ve Sabancı Üniversitesi bina dışı yatay dolaşımında bazı alanlarda kesme taş uygulanmıştır. Bu malzemenin kullanımı, engelli bireylerin rahat hareket edebilmelerine imkan vermekte, üzerine hissedilebilir yüzey ve kılavuz çizgileri eklenebilmektedir.

Resim 4.19. Sabancı Üniversitesi

Resim 4.20. Maltepe Üniversitesi

4.3.4. İki Üniversitenin İşaret ve Yönlendirmeler Açısından Karşılaştırılması

Her iki Üniversitenin İşaret ve Yönlendirmeler açısından tespitleri şu şekildedir:

Maltepe Üniversitesi'nin engelli kullanımı için gerekli olan işaret ve yönlendirme uyarı-levhaları bulunmamakta, işaret ve yönlendirme panolarının artırılması gerekmektedir. Sabancı Üniversitesi'nde işaret, levha ve yönlendirmeler yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Sesli ve ışıklı uyarıların artırılmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Resim 4.21. Sabancı Üniversitesi

Resim 4.22. Maltepe Üniversitesi

4.3.5. İki Üniversitenin Kapı, Pencere Açısından Karşılaştırılması

Her iki Üniversitenin Kapı-Pencere açısından tespitleri şu şekildedir:

Maltepe Üniversitesi'nin giriş kapıları dışarıya doğru açılan, ağır malzemeden üretilmiş kapılardır. Kapıların üzerinde cam olduğunu belirten uyarı bantları bulunmamaktadır. Ayrıca, engelli kullanımı için gerekli olan renklendirme, işaretlemeler mevcut değildir. Aynı şekilde pencere kullanımı da engelli bireyin erişebilmesi ve kolay kullanımı gözönüne alındığında uygun değildir. Sabancı Üniversitesi'nin kapıları ise dışarıya doğru açılan kullanımı zorlaştırıcı kapılardır. Ancak Sabancı Üniversitesi'nde kapı üzerindeki camlarda uyarı bantları bulunmaktadır. Ayrıca her iki Üniversite hava şartlarının sert geçtiği alanlarda konumlanmıştır. Bu tip kapıların tercih edilmesi iklimlendirme açısından önemlidir. Kapıların ağır malzemeden seçilmesinin sebebi ise sert hava koşullarına karşı dayanıklılık açısından dır.

Resim 4.23. Sabancı Üniversitesi

Resim 4.24. Maltepe Üniversitesi

4.3.6. İki Üniversitenin Tuvaletler Açısından Karşılaştırılması

Her iki Üniversitenin Tuvaletler açısından tespitleri şu şekildedir:

Maltepe Üniversitesi'nde Kültür Merkezi ve Meslek Yüksek Okulu dışında engelli WC bulunmamaktadır. Ayrıca bu alanlardaki WC'ler de erişilebilir değildir. Örneğin; WC koridorları üzerinde rampasız merdivenler kullanmıştır. Engelli WC, yardım butonu, ışıklı ve sesli uyarıcıların bulunması gerekmektedir. Sabancı Üniversitesi'nde ise engelli WC'leri, işaret ve levhalar tüm binalarda yeterli sayıda mevcuttur. Engelli WC'nin kapıları yerden tasarruf etmek amacıyla dışarıya doğru açılmaktadır. Engelli bireylerin kullanımı için gerekli tutunma barları, yeterli manevra alanı, ışıklı uyarıcı ve yardım butonu bulunmaktadır. Acil durum çağrısı yapabileceği çekme ipi mevcuttur. Lavabolar genel kullanım alanı içerisinde çözümlenmiştir, engelli kullanımına uygundur. Örneğin; Tekerlekli sandalye lavabonun altına doğru girebilecek şekilde tasarlanmıştır.

Resim 4.25. Sabancı Üniversitesi

Resim 4.26. Maltepe Üniversitesi

4.3.7. İki Üniversitenin Yemekhane Açısından Karşılaştırılması

Her iki Üniversitenin Yemekhane açısından tespitleri şu şekildedir:

Her iki Üniversitede de yemekhane, kantin, cafe olanakları bulunmaktadır. Maltepe Üniversitesi'nde yemek tepsisini taşımaya yardımcı personel yoktur. Sirkülasyon alanları yetersizdir. Yeterli sirkülasyon alanları bırakılmalıdır, mekan düzenlemesi sık sık yer değiştirmemelidir. Sabancı Üniversitesi'nde ise geniş bir sirkülasyon alanı mevcuttur ve engelli bireyin yardımı için görevli personel hazır bulunmaktadır.

Resim 4.27. Sabancı Üniversitesi

Resim 4.28. Maltepe Üniversitesi

4.3.8. İki Üniversitenin Yangın ve Acil Durum Açısından Karşılaştırılması

Her iki Üniversitenin Yangın ve Acil Durum açısından tespitleri şu şekildedir:

Maltepe Üniversitesi'nin yangın merdiveni dışarıdan ve içeriden olmak üzere iki şekilde çözümlenmiştir. Dışarıdan çözümlenen sistem Dünya Sağlık Örgütü'nün sağlıklı bireyler için uygun gördüğü bir sistemdir, ancak Maltepe Üniversitesi'ndeki yangın merdiveni, engelli bireyin kullanımı için uygun değildir. İçeriden çözümlenen sistem, acil durum karşısında eğitilmiş personel yardımıyla engellilerin tahliyesini yapmak üzere tavsiye edilmektedir. Kapı ve tutunma barının yanmaz ve ısıya dayanıklı malzemeden olması gerekmektedir. Sabancı Üniversitesi'nde yangın merdiveni içeriden çözümlenmiştir, engellilerin tahliye edilmesi konusunda eğitilmiş personelleri bulunmaktadır. Kapıları yanmaz ve ısıya dayanıklı malzemeden seçilmiştir.

Resim 4.29. Sabancı Üniversitesi

Resim 4.30. Maltepe Üniversitesi

4.4.Bölüm Değerlendirmesi

Bu bölümde engellilere yönelik çalışmaları ileride olan bir Üniversite ile engellerin kaldırılmasına yönelik düzenlemeleri gündemine yeni alan bir Üniversitenin karşılaştırılması yapılmıştır. İki Üniversitenin mevcut durum tespitleri yapılarak “kullanıcı memnuniyeti daha fazla nasıl arttırılır” yönünde sorulara cevap aranmış ve mevcut durumla olması gereken durum arasındaki yapılması gereken düzenlemelerden bahsedilmiştir.

Engelliler ile ilgili kurumların engellilik ile ilgili çalışmalara hız kazandırması bunu eğitim sektörüne de yansıtması gerekmektedir. Kurumlar arası farklı engel tanımının tek bir dile dönüştürülerek ortaya konulması engelliler ile ilgili yasal düzenlemenin ve karmaşanın da önünü açabilecektir.

Bu doğrultuda yapılmış olan çalışmada seçilen iki Üniversite yapısı engeller açısından irdelenmiştir. Her iki üniversite de kampüs açısından öğrencilerine oldukça iyi imkanlar sunmaktadır. Ancak bu imkan genellikle sağlıklı bireyler için söz konusu olmaktadır. Maltepe Üniversitesi örneğinde görüleceği gibi erişilebilirlik ve ulaşım, engelliler için yaşam alanları çok kısıtlıdır. Sabancı Üniversitesi örneğinde ise üniversitenin engelli yaşamı bir örnek teşkil etmektedir. Sağlıklı bir insanın eğitim şeklini nasıl uygulamaya koyabiliyorlarsa engelli bireyin de kampüs içerisinde ki yaşam alanlarının ulaşılabilirliği önem taşımaktadır.

Sabancı Üniversitesinin, Maltepe Üniversitesine oranla daha erişilebilir imkanlara sahip olması Üniversitede eğitim gören engelli öğrenci sayısında farklılık olmasını sağlamaktadır. Sabancı Üniversitesi'nin daha çok engelli öğrencisi bulunmaktadır. Bu nedenle Maltepe Üniversitesinden iki kat daha fazla engelli öğrenciye sahiptir.

Maltepe Üniversitesi engelliler açısından tespit edilen eksiklikler şu şekildedir:

1. Yangın merdiveni ile ilgili sorunlar kampus geneline yayılmış durumdadır. Yangın merdivenleri bina dışında çözümlenmiştir. Yangın merdiveni bina çıkışlarında kapı yerine pencereler bulunmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü; sağlıklı bir bireyin 80 cm parapet yüksekliğinden atlayabileceği yönündedir, ancak engelli bireyler düşünüldüğünde pencere yerine kapı dahi kullanılmış olsa, yangın merdiveninde lift sistemi kullanılmayacağından dolayı yangın merdivenleri bina içerisinden çözümlenmelidir. Yangın tahliye durumunda engelli bireyin sorun yaşamaması adına bu konuda eğitim almış personellerin binada görevli olması gerekir.
2. Acil çıkış kapılarının ve tutunma barlarının ısıya dayanıklı malzemeden seçilmesi gerekmektedir.
3. Herhangi bir tehlike anında elektrik kesintisi yaşandığı bir anda lift sisteminin çalışabilmesi için elektrikli değil de akülü lift sistemi tercih edilmelidir.
4. Dersliklerin bulunduğu koridorlarda yiyecek ve içecek matik'ler bulunmamaktadır.
5. Otoparklar da engelli öğrenci park yeri bulunmamaktadır.
6. Kantin,cafe,yemekhane gibi alanlarda sikülasyon alanı bırakılmalı,engelli bireyin yemeğini masaya taşımasına yardımcı bir personel bulunmamaktadır.
7. WC ve lavabolar engelli kullanıcılarına uygun çözümlenmemiştir.
8. Katlara ulaşım asansör yardımı ile sağlanmamaktadır.
9. Bina içerisinde ve dışarısında yatay dolaşımın sağlıklı bir şekilde sağlanmasına engel olan unsurlar bulunmaktadır. Yatay dolaşım için rampalar sesli ve ışıklı uyarı işaret ve levhaları mevcut değildir.
10. Özellikle bina girişleri olmak üzere binaların içerisindeki aydınlatmalar yeterli değildir.

12. Kampüs içerisinde engelli kullanıcılara yönelik shuttle veya liftli ring sistemi bulunmamaktadır.

13. Amfi veya konferans salonlarında engelli bireyin rahat sahneye çıkması ve sunum yapabilmesi için lift sistemi bulunmamaktadır.

14. Yurtlarda engelli birey kullanımına yönelik duş, wc, lavabo ve uygun mobilya bulunmamaktadır.

15. Kampüs genelinde zeminde hissedilebilir yüzey işareteleri bulunmamaktadır.

16. Sınıflarda işitme engelli öğrencilerin cihazlarına yönelik sistem bulunmamaktadır.

Sabancı Üniversitesi engelliler açısından tespit edilen eksiklikler şu şekildedir:

Sabancı Üniversitesi engelli öğrencilere yönelik çözümleri büyük oradanda tamamlamış gibi görünmektedir.

1. Engelli bireyin kendi başına halledemeyeceği bir durumda yardımcı personellerin hazır olması gibi durumlara karşın çözüme ihtiyaç bulunmaktadır.

2. Işıklı sesli uyarıcılar yeterli olamamaktadır.

3. Kampus içerisinde dış dolaşım alanlarında kot farklılıklarının bulunduğu alanlarda merdiven kullanılmıştır. Bu merdivenler engelli kullanımı açısından erişilebilir değildir.

4. Bina giriş kapılarının yönü dışarıya doğru açılmaktadır. Bu durum engelli bireyin zorlanmasına neden olmaktadır. Ancak Üniversitenin bulunduğu konum itibari ile kış mevsiminin sert geçmesinden dolayı kapılar sensörlü olarak yapılamamaktadır.

SONUÇ

Bu çalışmada engellilik kavramı üzerinde durularak Üniversite yapılarının erişilebilirliği Maltepe Üniversitesi ve Sabancı Üniversitesi örnekleri üzerinden irdelenmiştir. Çalışmada durum değerlendirmesi, eksikliklerin tespit edilmesi ve bu eksikliklerin giderilmesi amaçlı çözüm önerileri sunulmaktadır.

Engellilik kavramına yönelik ülkemiz genelinde her alanda artarak devam eden çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmaların temelinde engelli bireylerin haklarından yararlanarak sosyalleşmeleri, topluma kazandırılmaları amaç edinilmiştir. Engelsiz Üniversite kavramının bilincinde olan bir toplum, gençlerin eğitim haklarından feragat etmelerine izin vermemelidir. Bu doğrultuda eksikliklerin giderilmesine yönelik bazı çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Engelli için en önemli olgu engel türüne göre çevresiyle engelsiz iletişimi olmasıdır. Kendi yaşam alanında özgür olabileceği engelli olduğunu anımsatmayacak alanlar yaratılmalıdır. Dolayısıyla kendi hareket alanının ortaya çıkarılarak beklentilerinin karşılanması gerekmektedir.

Bu doğrultuda engellilerin eğitim hayatında karşılarına çıkan eksikliklerin giderilebilmesi için çalışmanın önerileri şu şekildedir:

- “Herkes için tasarım” bir kural olarak benimsenmelidir.
- Engel türü ayırmaksızın tüm insanlara eşit haklar sunulmalıdır.
- Fiziksel olarak şartların sağlanması halinde, engelli ibaresinin belirtildiği alanlar sağlıklı insanlar tarafından kullanılmalıdır.
- Mevcut durum tespiti üzerinde çalışmalar yaparken engellilerin bir kısmı değil tüm sınıflara hitap edecek şekilde düzenlemeler yapılmalıdır.
- Engellilerin topluma kazandırılmaları özgüvenlerinin iade edilmesi amaç olmalıdır.
- İnsanların doğumla birlikte kazandığı haklardan eksiksiz bir şekilde yararlanması, haklarının çiğnenmemesini sağlamak toplum olarak görev edinilmelidir.

TESPİT VE ÖNERİLER

Sabancı Üniversitesi'nin tüm kampüsü erişilebilir özelliktedir. Tüm binalarda engelli bireye yönelik çözümlere dikkat edilmiştir. Bu doğrultuda Sabancı Üniversitesi'nin tam erişilebilirlik standartlarına getirilmesi için öneriler şu şekildedir:

- Sabancı Üniversitesi, engelli erişilebilirliği açısından engelli bireye yönelik standartları karşılamakla birlikte kampüs genelinde sesli, ışıklı uyarıcı kullanımının artırılması gerekmektedir.
- Dış dolaşımda erişimin merdivenlerle çözümlendiği alanlarda rampa yapılması gerekmektedir.

Maltepe Üniversitesi Kampüsü içerisinde erişilebilir bina sadece Kültür Merkezi'dir. Bu bina içerisinde engelli bireylere yönelik çalışmalar yapılmıştır. Engelli bireylerin bu binadan yararlanacakları düşünülerek engelli öğrencilerin eğitim-öğretimine burada devam edilmektedir. Ancak tek bir binaya çözüm getirmek engelli bireyler üzerinde ötekileştirmek etkisi yaratmaktadır. Her birey eşit haklara sahiptir ve eğitimlerine birarada devam etmelidir. Bu doğrultuda Maltepe Üniversitesi'nin bütün alanlarının erişilebilirlik standartlarına getirilmesi sağlanmalıdır.

- Mimarlık fakültesi ana giriş kapısına giden yol üzerinde önce beş basamaklı daha sonra on üç basamaklı merdiven karşımıza çıkmaktadır. Bu alanlara bağımsız kullanım sağlayacak kriterlere bağlı rampa, hissedilebilir yüzey ve kılavuz çizgileri eklenmelidir.
- Yine Mimarlık fakültesi iç ve dış alanlarında yönlendirme, işaret ve levhaları eklenmelidir.
- Eğitim fakültesinin önünden Kültür Merkezine kadar hissedilebilir yüzey ve kılavuz çizgileri eklenmelidir.

- Hangi fakülteye kayıtlı olursa olsun Üniversite hayatına başlangıç noktası Yabancı Diller binasıdır. Bu binaların önüne hissedilebilir yüzeyler eklenmelidir.
- Kampüsü tanıtmaya amaçlı hissedilebilir panolar eklenmelidir.
- Kütüphaneye gidiş güzergahı üzerinde rampasız kaldırımlar bulunmaktadır. Bu alanlara rampa eklenmeli ve yol boyunca hissedilebilir yüzey döşenmelidir.
- Uygulanmasında sakınca olmayan alanlara sensörlü kapı eklenmelidir.
- Tüm kampus geneline engelli WC standartlarını karşılayan WC'ler eklenmelidir.
- Engelli öğrencinin erişilebilirliği gözönüne alındığında Öğretim görevlileri ofisleri ile derslikler birbirinden uzak olmamalıdır.
- Bina içlerinde engelli birimine bağlanmayı sağlayan erişilebilir ankesörlü telefonlar bulunmalıdır.
- Otoparklarda kapı girişine en yakın konumda engelli araç park yerleri bulunmalıdır.
- Katlarda yiyecek içecek matikler bulunmalıdır.
- Yangın gibi acil durumlarda engelli bireyin acil çıkış yapması gerektiği durumlarda eğitimli personel bulunmalıdır.
- Kampüs içerisinde dolaşımı sağlayan liftli ring servisleri bulunmalıdır.
- Otobüs duraklarının önündeki kaldırımlara rampa yapılmalıdır.
- Bankamatik girişlerinin önünde rampa bulunmalıdır.

- Sağlık ocağı girişine rampa ve hissedilebilir yzey eklenmelidir.
- Kzltzr Merkezi girişinde hissedilebilir yzey panoları bulunmalıdır.
- Tzm kampzste yaygın şekilde asanszr kullanımına geğilmelidir.
- Konferans salonları ve amfilerde lift sistemi kullanılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Aköz, E.**, (2001), *Özürlü Kişilere Uyarlanmış Yapı* (1.Basım), OFD Omurilik Felçliler Derneği, İstanbul.
- Alp, A. M.**, (2014a), *Engelliler İçin Dış Mekan Kullanım Olanaklarının Araştırılması: İstanbul Üniversitesi Beyazıt Yerleşkesi Örneği*, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, s.16.
- Alp, A. M.**, (2014b), *Engelliler İçin Dış Mekan Kullanım Olanaklarının Araştırılması: İstanbul Üniversitesi Beyazıt Yerleşkesi Örneği*, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, s.22 (Hatipoğlu, 1998'e atfen; Karakaş, B., 1999. *Üniversite Kampüslerinin Fiziksel Gelişim Planı Hazırlama Süreci ve Bartın Orman Fakültesinin Bu Bağlamda İrdelenmesi*, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s. 202).
- Anastasrow, K.G.**, (2003), *Educating Exceptional Children* (Tenth Edition), New York. (Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun kabul ettiği Sakat Kişilerin Hakları Bildirgesi Bayındırlık ve İskan Bakanlığı).
- Bayraktar, F.**, (1995), *Görme Özürlüler Yönelik Mekanlar İçin Bir Tasarım ve Değerlendirme Modeli*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Belir, Ö.**, *Mimari Ulaşılabilirlik Klavuzu*, 2009, Özürlüler Vakfı.
- Çağlar, D.** (1982), "Ortopedik Özürlü Çocuklar ve Eğitimleri", Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 2.Basım, No:115.
- Çetin, F.D., Özbudak, Y. B.** (2002), *Yapılı Mimari Çevrede Özürlü Sorunları Ve Uygun Fiziksel Çevre Düzenlemesi*, *Mimar İst.* (6), 92-94.
- Çınar, N.**, (2010), *Üniversite Kampüslerindeki Peyzaj Erişilebilirliğinin Engelliler Açısından İrdelenmesi*, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Dikmen, Ç.B.**,(2011), *Avrupa Kentsel Şartı Ulaşım ve Dolaşım İlkeleri Kapsamında Engellilerin Kentsel Alan ve Yapılara Erişilebilirliklerinin Sorgulanması: Yozgat Örneği*, e-Journal of New World Sciences Academy 2011, Volume: 6, s. 4.
- DiE**, (2004), http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1017# (Evliyaoğlu, D., (2015), *Havalimanlarının Görme Ve Bedensel Engellilerin Erişebilirliği Üzerinden*

Değerlendirilmesi; İstanbul Atatürk Havalimanı Örneği, Bahçeşehir Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, s.7, viii, 19, 20).

Enç, M., Çağlar, D., Özsoy, Y., (1975), Özel Eğitime Giriş, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No:49, Ankara.

Gümüş, D.Ç., (2007), Türkiye’de Özürlüler İçin Ulaşılabilirlik Mevzuatı, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Dosya 4- Bülten 46, 18-21.

Gündüz, A., (1996), Bedensel engelliler gözü ile ülkemizdeki yaşam koşulları ve yerleşim sorunları; Diğerlerinin Konut Sorunları, Komut M.E. 316-325 TMMOB. Mimarlar Odası, Konya.

Heward, W. L., (1996), Exceptional Children An Introduction To Special Education (Fifth Edition). New Jersey.

Irgatoğlu, A., (2011). Üniversite Kampusları Fiziksel Gelişim Planlaması ve Tasarımı: Yozgat Bozok Üniversitesi Erdoğan Akdağ Kampusu Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, s.240.

Kaya, Ç., (2006), Ortopedik Özürlülerin Günlük Yaşam Aktivitelerindeki Bağımsızlıklarının Yaşam Kalitelerine Etkisi, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.

Mülayim, A., (2009 a,b,c,d,e), Bedensel Özürlüler İçin Mimari Mekân Tasarımı, Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, s.43, 24.

Kobal, G., (2005), Ortopedik Yetersizlikten Etkilenmiş Olan ve Sağlık Yetersizliği Olan Çocuklar Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş. Ayşegül Ataman (Editör), Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.

Öz, F., (1992), Yaşlılıkta Ruh Sağlığı. Türk Hemşireler Dergisi, 42(2), ss. 5-8.

Özbay, N., (2016), Nevcan Özbay ile Röportaj, Sabancı Üniversitesi, Engelli Birimi.

Öztürk, M. (2011), “Türkiye’de Engelli Gerçeği”, MÜSİAD (Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği) Cep Kitapları, s.24.

Sabancı Ü.(2013), Engelsiz Türkiye’nin için yolun neresindeyiz?Mevcut Durum ve Öneriler ,Sabancı Üniversitesi Yayınları,s.176,177.

Sürmen, Ş., (2008), Özürlüler ve Yaşlılar İçin Ulaşılabilir Çevre Tasarımı Eğitim Notları, TMMOB Mimarlar Odası, Sürekli Mesleki Eğitim Merkezi.

Şahin, N., (2012a, b), Engellilere Yönelik Eğitim Yapılarının Tasarım Prensipleri Ve Örnekler Üzerinde İncelenmesi, Haliç Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, sayfa 44, 47.

(TS,9111), Engelli insanların ikamet edeceği binaların düzenlenmesi kuralları, s.98, 99.

(TS,9111), Engelli insanların ikamet edeceği binaların düzenlenmesi kuralları, s.58.

Ulusoy, A., (2006a, b), Kaynaştırma Eğitimi Kapsamında Eğitim Yapılarında Engellerin Kullanımına Yönelik Mimari Düzenlemeler, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, s.117, 54.

WHO, (1980), Evliyaoğlu, D., (2015), Havalimanlarının Görme Ve Bedensel Engellilerin Erişebilirliği Üzerinden Değerlendirilmesi; İstanbul Atatürk Havalimanı Örneği, Bahçeşehir Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, s.7, 9, 20).

Yılmaz, B., (2005), Bedensel Engelli Çocukların Temel Eğitim Okullarında Eğitim Alabilmesi için Gereken Mimari Düzenlemeler, S.Ü. Müh.-Mim. Fak. Derg., c.20, s.76.

İNTERNET KAYNAKLARI

URL1. <http://www.downsendromuforum.com/index.php?topic=256.0>, (Özürülüler İdaresi Başkanlığı), erişim tarihi: 10 Ocak 2016.

URL2. EYH, (2006), <http://www.eyh.gov.tr/tr/8399/Turkiye-Engelliler-Arastirmasi-Ileri-Analiz-Raporu-Ocak-2006> erişim tarihi: 16 Nisan 2016.

URL3. Ulaşılabilirlik Stratejisi ve Ulusal Eylem Planı, http://www.ozida.gov.tr/ulasilabilirlik/Belgeler/3_CALISMALAR/ULASILABILIRLIK_STRATEJISI_VE_ULUSAL_EYLEM_PLANI/UlasilabilirlikUlusalEylemPlan i.pdf. erişim tarihi 11 Nisan 2016.

URL4. <https://www.sabanciuniv.edu/tr/fakulteler-programlar>, erişim tarihi: 21 Mayıs 2016.

URL5.(<http://www.felc-romatizma.com/engelli-ogrencinin-universitesi-nasil-olmalı/>)engelliler için üniversite eğitimi, erişim tarihi: 23 Mayıs 2016.

URL6. <http://ciad.sabanciuniv.edu/disabled-students-services>, erişim tarihi: 22 Mayıs 2016.

URL7.<http://www.medlis.com.tr/files/tr/engelli-erisimi/engelli-erisim-kanun-ve-yonetmelik/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu.pdf>, erişim tarihi: 12 Haziran 2016.

URL8. <http://6nokta.org.tr/eski/braille.html>, erişim tarihi: 12 Haziran 2016.

URL 9. <http://www.maltepe.edu.tr/neden>, erişim tarihi: 13 Haziran 2016.

URL10. <http://www.medlis.com.tr/files/tr/engelli-erisimi/engelli-erisim-kanun-ve-yonetmelik/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu.pdf>, erişim tarihi: 12 Haziran 2016. s.18,48

URL11. <http://www.ozida.gov.tr>, erişim tarihi: 22 Haziran 2016. KTMMOB Mimarlar Odası, Engelli Standartları, Kent ve Binalara Yönelik Uygulama Kriterleri.

URL12. <http://www.ozida.gov.tr>, erişim tarihi: 22 Haziran 2016. KTMMOB Mimarlar Odası, Engelli Standartları, Kent ve Binalara Yönelik Uygulama Kriterleri.

RESİM KAYNAKLARI

Resim 4.1. Maltepe Üniversitesi, <http://www.maltepe.edu.tr/>, erişim tarihi: 12 Mayıs 2016.

Resim 4.2-4.5. Maltepe Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 4.6-4.7. Maltepe Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 4.8. Sabancı Üniversitesi, <http://www.sabancivakfi.org/sayfa/sabanci-universitesi-2>, erişim tarihi: 12 Haziran 2016.

Resim 4.9-4.10. Sabancı Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 4.11-4.14. Sabancı Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 4.15. Sabancı Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 4.16. Maltepe Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 4.17. Sabancı Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 4.18. Maltepe Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 4.19. Sabancı Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 4.20. Maltepe Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 4.21. Sabancı Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 4.22. Maltepe Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 4.23. Sabancı Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 4.24. Maltepe Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 4.25. Sabancı Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 4.26. Maltepe Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 4.27. Sabancı Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 4.28. Maltepe Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 4.29. Sabancı Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 4.30. Maltepe Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Ek Resimler

Resim 1. Sabancı Üniversitesi Av. Güldalı Doğan Ofisi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 2. Sabancı Üniversitesi Shuttle Hizmeti-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 3-62. Maltepe Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

Resim 63-134. Sabancı Üniversitesi-Gaye Berktaş Arşivi.

TABLO KAYNAKLARI

Tablo 2.1. WHO, (1980), s. 29(Evliyaoğlu, D., (2015), Havalimanlarının Görme Ve Bedensel Engellilerin Erişebilirliği Üzerinden Değerlendirilmesi; İstanbul Atatürk Havalimanı Örneği, Bahçeşehir Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, s.8.

Tablo 3.1. DIE ve Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, 2002, Özürlüler Araştırması, Öztürk, M. (2011), “Türkiye’de Engelli Gerçeği”, MÜSİAD (Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği) Cep Kitapları, s. 24.

Tablo 3.2. (URL10) <http://www.medlis.com.tr/files/tr/engelli-erisimi/engelli-erisim-kanun-ve-yonetmelik/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu.pdf>, erişim tarihi 12 Haziran 2016. s.16.

ŞEKİL KAYNAKLARI

Şekil 2.1. Belir, Ö., 2009, Mimari Ulaşılabilirlik Klavuzu, Özürülüler Vakfı.

Şekil 3.1. (URL10) <http://www.medlis.com.tr/files/tr/engelli-erisimi/engelli-erisim-kanun-ve-yonetmelik/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu.pdf>, erişim tarihi: 12 Haziran 2016. s.28.

Şekil 3.2. (URL10) <http://www.medlis.com.tr/files/tr/engelli-erisimi/engelli-erisim-kanun-ve-yonetmelik/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu.pdf>, erişim tarihi 12 Haziran 2016. s.26.

Şekil 3.3. (URL12) <http://doc.mimarlarodasi.org/assets/docs/engelli-standartlari.pdf>, s.36, erişim tarihi: 15 Temmuz 2016.

Şekil 3.4. (URL12) <http://doc.mimarlarodasi.org/assets/docs/engelli-standartlari.pdf>, s.32, erişim tarihi: 15 Temmuz 2016.

Şekil 3.5. (URL10) <http://www.medlis.com.tr/files/tr/engelli-erisimi/engelli-erisim-kanun-ve-yonetmelik/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu.pdf>, erişim tarihi: 12 Haziran 2016. s.35.

Şekil 3.6 (URL10) <http://www.medlis.com.tr/files/tr/engelli-erisimi/engelli-erisim-kanun-ve-yonetmelik/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu.pdf>, erişim tarihi: 12 Haziran 2016. s.26.

Şekil 3.7. (URL10) <http://www.medlis.com.tr/files/tr/engelli-erisimi/engelli-erisim-kanun-ve-yonetmelik/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu.pdf>, erişim tarihi: 12 Haziran 2016. s.18.

Şekil 3.8. (URL10) <http://www.medlis.com.tr/files/tr/engelli-erisimi/engelli-erisim-kanun-ve-yonetmelik/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu.pdf>, erişim tarihi: 12 Haziran 2016. s.77.

Şekil 3.9. (URL12) <http://doc.mimarlarodasi.org/assets/docs/engelli-standartlari.pdf>, erişim tarihi: 15 Temmuz 2016, s.51.

Şekil 3.10.(URL12) <http://doc.mimarlarodasi.org/assets/docs/engelli-standartlari.pdf>, erişim tarihi: 15 Temmuz 2016 s.39.

Şekil 3.11.(URL12) <http://doc.mimarlarodasi.org/assets/docs/engelli-standartlari.pdf>, erişim tarihi: 15 Temmuz 2016, s.43.

Şekil 3.12. (URL10) <http://www.medlis.com.tr/files/tr/engelli-erisimi/engelli-erisim-kanun-ve-yonetmelik/engelliler-icin-evrensel-standartlar-kilavuzu.pdf>, erişim tarihi: 12 Haziran 2016. s.48.

EKLER

EK 1: Bireysel ve Akademik Gelişim Merkezi Engelli Öğrenci Destek Sorumlusu Sayın Nevcan Özbay(Sabancı Üniversitesi) ile Röportaj Notları

(Sabancı Üniversitesi kampüsü gezilerek, fotoğraf çekimi yapılmıştır).

Üniversitenizi diğer Üniversitelerle engellilik kavramı yönünden karşılaştırdığımızda bize nasıl bilgiler verirsiniz, Sabancı Üniversitesinin erişilebilirliği açısından neler söyleyeceksiniz?

- Sabancı Üniversitesi bünyesinde öğrencilerin karşısına fiziksel bir engel çıkmamakta, daha çok Sabancı Üniversitesinin engelli odaklı çalışmaktadır.
- Fiziksel engel konusunda üniversitemiz hassas çalışmakta, diğer üniversitelere nazaran erişilebilirlik konusunda daha ileride olduğumuz söylenebilir.
- Fiziksel olarak diğer üniversitelerden ileri olmak demek duracağımız anlamına gelmemekle birlikte daha da gelişmesi için çalışmalarımız devam etmektedir.
- Yemekhanelerde engelli öğrencilerimiz için tepsilerini taşımaya yönelik tüm hizmetlerinde yardımcı bir personelleri bulunmaktadır.
- Engelli öğrencilere ve personellere yönelik bir birimden bir birime gidiş-geliş sırasında shuttle hizmetleri sunulmaktadır. Bu hizmetten yararlanmak için servis birimi telefonla aranarak bilgilendirme yapılır. Kararlaştırılan saatte servis engelli bireyi bulunduğu noktadan alır.
- Kampus içerisinde dış dolaşım alanlarında kot farklılıklarının bulunduğu alanlarda merdiven kullanılmıştır. Bu merdivenler engelli kullanımı açısından erişilebilir değildir. Ancak engelli bir öğrencinin farklı bir kot seviyesine ulaşabilmesi bina içerisinden çözümlenmiştir. Binaların içerisinde bulunan asansörle bu erişim sağlanmaktadır. Asansörden sonra tekerlekli sandalye kullanımına ve diğer engellere uygun dolaşım alanları vardır.
- Yurtlarda engelli öğrencilere yönelik kullanılan odalar giriş katlarda çözümlenmiş, bu odaların içerisinde engelli Wc, düz Zemin duş, engellilere yönelik çalışma masası ve mobilyaları bulunmaktadır.

- Kütüphanelerde engelli öğrencilerin üst raflardaki kitaplara erişememesi durumunda kütüphane içerisindeki personelden yardım alır.
- Derslikler ile Öğretim Elemanlarının ofisleri iç içedir. Ofisler ve derslikler yan yana, karşı karşıya konumlanmıştır. Bu durum öğrencilerin hocalarına her an erişebilmelerinin önünü açmaktadır.
- Amfi içerisinde engelli öğrencinin sunum yapabilmesi için sahneye ulaşımı lift sistemi ile çözümlenmiştir.
- Merdivenleri kaymaz ve sert malzemedendir yapılmıştır.
- Sinema salonları içerisinde kot farkları merdiven yerine rampa ile çözümlenmiştir.
- Asansör içerisinde kabartmalı tuş, sesli ve görsel sistem bulunmaktadır.
- Tüm birimler içerisinde, kapı, pencere gibi yerlerde mutlaka engelliler için işaret ve levhalar bulunmaktadır.
- İşitme engelli öğrencilerin kullandığı cihazlar için sınıflarda sistem kurulmuştur.
- Engelliler için otopark mevcuttur, engelli levhaları ile alanlar ayrılmıştır, başka bir araç bu alana park ederse araç tespit edilerek cezalandırılmaktadır.
- Kampüs içerisinde market, banka, ozalit, alışveriş merkezi, sinema, kültür merkezi, spor salonu, kafeler engelli erişimine uygun bir şekilde çözümlenmiştir.
- Sınavlarda öğrenciler için özel sınavlarda özel sorular cevaplar verilmektedir. (örneğin; engelli öğrenci “1” rakamını rakam olarak yazamıyor bunun yerine yazıyla “bir” yazıyorsa bu özel durumlu öğrenciye özel bir sınıfta bu duruma yönelik bir sınav yapılmaktadır)
- Işıklı sesli uyarıcıların daha da artırılması hedeflenmektedir.
- Engelli bireylerin bir sorun ile karşılaşması halinde hemen ulaşım sağlayabilecekleri engelli destek hizmet birimi mevcuttur.

EK 2: Avukat Güldalı Doğan(Sabancı niversitesi) ile Röportaj Notları

(kendisi de ortopedik engellidir)

Bir ortopedik engelli olarak Sabancı niversitesi engelsiz midir?

- Sabancı niversitesinde evimden daha çok rahat ediyorum, engellilikle ilgili sorunlar karşısında neredeyse tüm çözümler bulunmuştur.
- Shuttle hizmetleri engelli bireyler için oldukça önemli ve hayatı kolaylaştıran bir uygulamadır.
- Kampüs içerisindeki bütün olanaklarının kendisine uygun olduğunu sadece bazı alanlarda kapıların yönünün dışarıya doğru açılmasının kendisini zorladığıını, ancak kapıyı amanın imkansız değildir.
- Ofisi engelli kullanımına yönelik mobilyalardan oluşmaktadır.
- Binaların içerisinde hemen hemen her koridorda fotokopi makinesi bulunmakta, bu anlamda işler de engelliler açısından daha kolay hale gelmektedir.
- Bütün katlarda yiyecek-içecek matikler bulunmaktadır.
- Ofis i ve dışında yardımcı personeller mutlaka bulunmaktadır.

Resim 1. Avukat Güldalı Doğan'ın Ofisi Resim 2. Avukat Güldalı Doğan ve Shuttle Hizmeti

EK 3. Maltepe Üniversitesi Görselleri

Resim 3. Maltepe Üniversitesi

Resim 4. Maltepe Üniversitesi

Resim 5. Maltepe Üniversitesi

Resim 6. Maltepe Üniversitesi

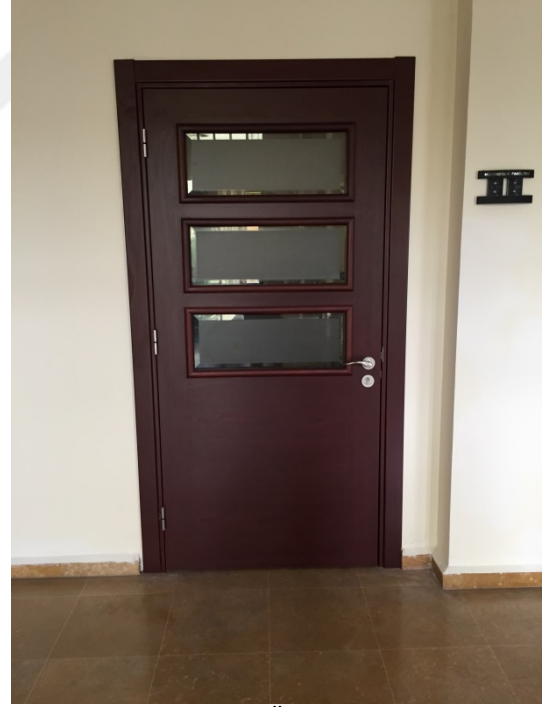
Resim 7. Maltepe Üniversitesi

Resim 8. Maltepe Üniversitesi

Resim 9. Maltepe Üniversitesi

Resim 10. Maltepe Üniversitesi

Resim 11. Maltepe Üniversitesi

Resim 12. Maltepe Üniversitesi

Resim 13. Maltepe Üniversitesi

Resim 14. Maltepe Üniversitesi

Resim 15. Maltepe Üniversitesi

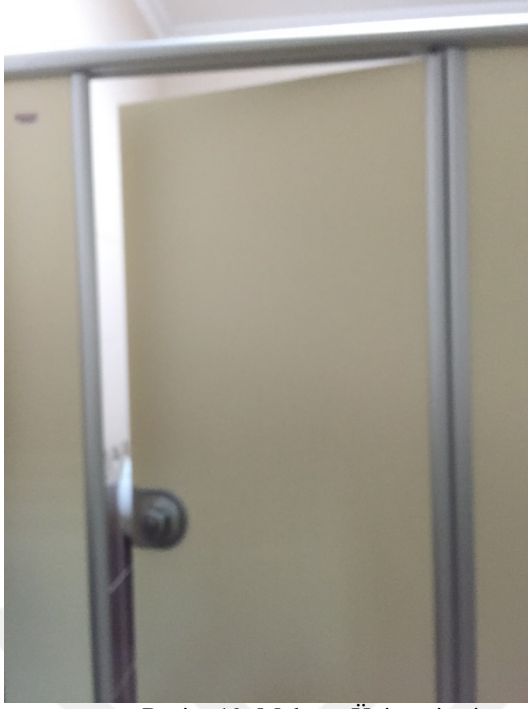
Resim 16. Maltepe Üniversitesi

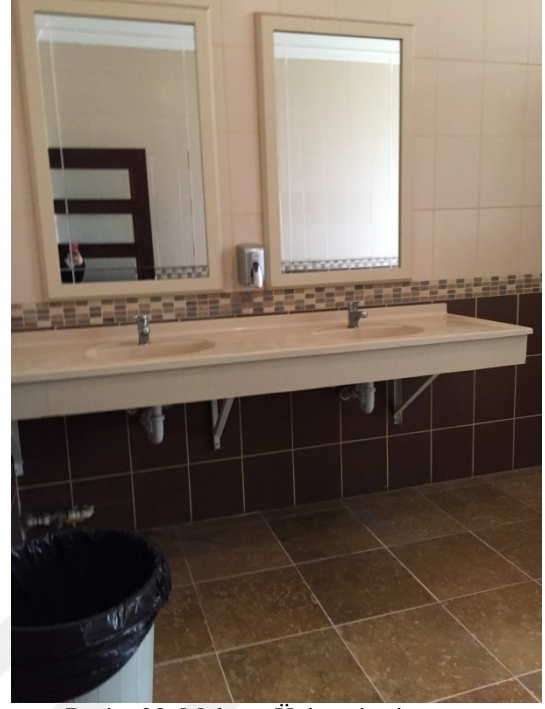
Resim 17. Maltepe Üniversitesi

Resim 18. Maltepe Üniversitesi

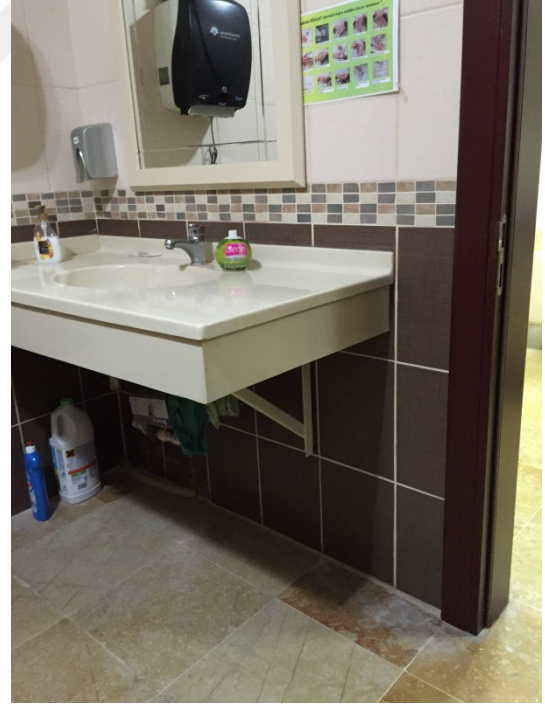
Resim 19. Maltepe Üniversitesi

Resim 20. Maltepe Üniversitesi

Resim 21. Maltepe Üniversitesi

Resim 22. Maltepe Üniversitesi

Resim 23. Maltepe Üniversitesi

Resim 24. Maltepe Üniversitesi

Resim 25. Maltepe Üniversitesi

Resim 26. Maltepe Üniversitesi

Resim 27. Maltepe Üniversitesi

Resim 28. Maltepe Üniversitesi

Resim 29. Maltepe Üniversitesi

Resim 30. Maltepe Üniversitesi

Resim 31. Maltepe Üniversitesi

Resim 32. Maltepe Üniversitesi

Resim 33. Maltepe Üniversitesi

Resim 34. Maltepe Üniversitesi

Resim 35. Maltepe Üniversitesi

Resim 36. Maltepe Üniversitesi

Resim 37. Maltepe Üniversitesi

Resim 38. Maltepe Üniversitesi

Resim 39. Maltepe Üniversitesi

Resim 40. Maltepe Üniversitesi

Resim 41. Maltepe Üniversitesi

Resim 42. Maltepe Üniversitesi

Resim 47. Maltepe Üniversitesi

Resim 48. Maltepe Üniversitesi

Resim 49. Maltepe Üniversitesi

Resim 50. Maltepe Üniversitesi

Resim 51. Maltepe Üniversitesi

Resim 52. Maltepe Üniversitesi

Resim 53. Maltepe Üniversitesi

Resim 54. Maltepe Üniversitesi

Resim 55. Maltepe Üniversitesi

Resim 56. Maltepe Üniversitesi

Resim 57. Maltepe Üniversitesi

Resim 58. Maltepe Üniversitesi

Resim 59. Maltepe Üniversitesi

Resim 60. Maltepe Üniversitesi

Resim 61. Maltepe Üniversitesi

Resim 62. Maltepe Üniversitesi

EK 4. Sabancı Üniversitesi Görselleri

Resim 63. Sabancı Üniversitesi

Resim 64. Sabancı Üniversitesi

Resim 65. Sabancı Üniversitesi

Resim 66. Sabancı Üniversitesi

Resim 67. Sabancı Üniversitesi

Resim 68. Sabancı Üniversitesi

Resim 69. Sabancı Üniversitesi

Resim 70. Sabancı Üniversitesi

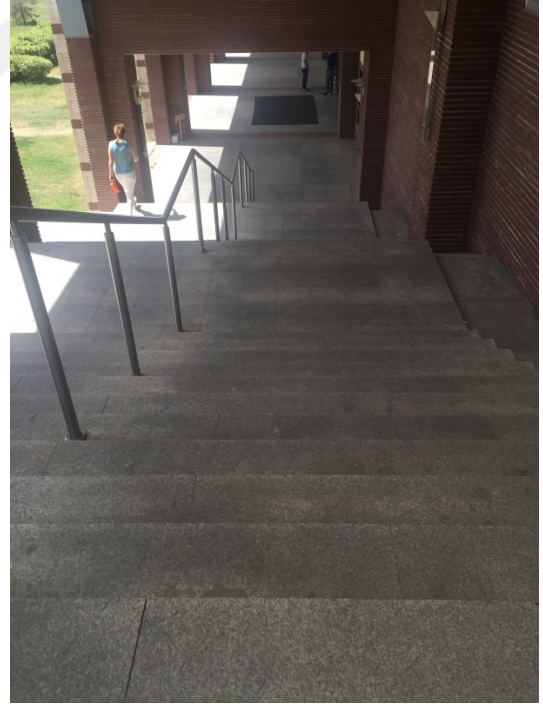
Resim 71. Sabancı Üniversitesi

Resim 72. Sabancı Üniversitesi

Resim 73. Sabancı Üniversitesi

Resim 74. Sabancı Üniversitesi

Resim 75. Sabancı Üniversitesi

Resim 76. Sabancı Üniversitesi

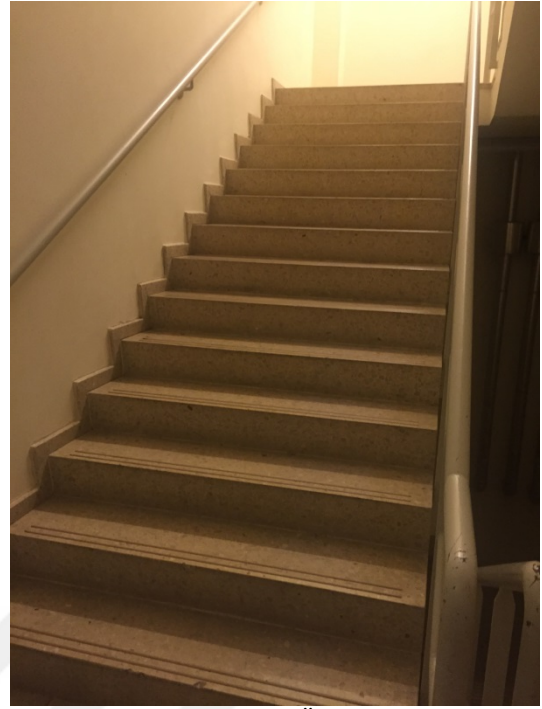
Resim 77. Sabancı Üniversitesi

Resim 78. Sabancı Üniversitesi

Resim 79. Sabancı Üniversitesi

Resim 80. Sabancı Üniversitesi

Resim 81. Sabancı Üniversitesi

Resim 82. Sabancı Üniversitesi

Resim 83. Sabancı Üniversitesi

Resim 84. Sabancı Üniversitesi

Resim 85. Sabancı Üniversitesi

Resim 86. Sabancı Üniversitesi

Resim 87. Sabancı Üniversitesi

Resim 88. Sabancı Üniversitesi

Resim 89. Sabancı Üniversitesi

Resim 90. Sabancı Üniversitesi

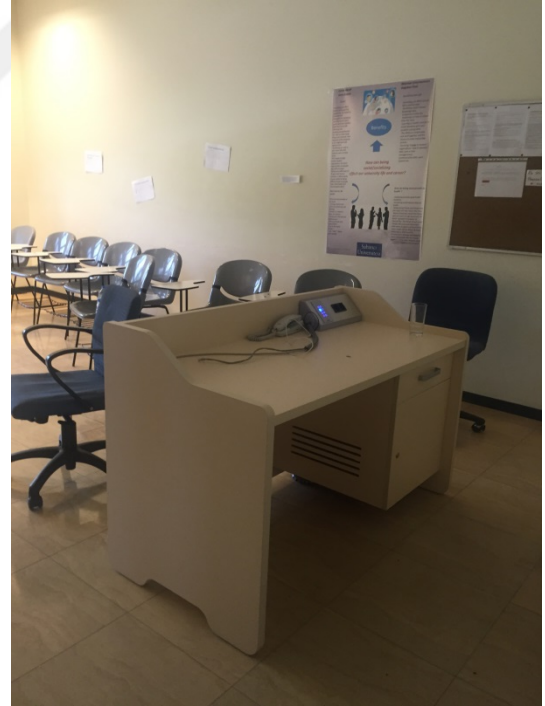
Resim 91. Sabancı Üniversitesi

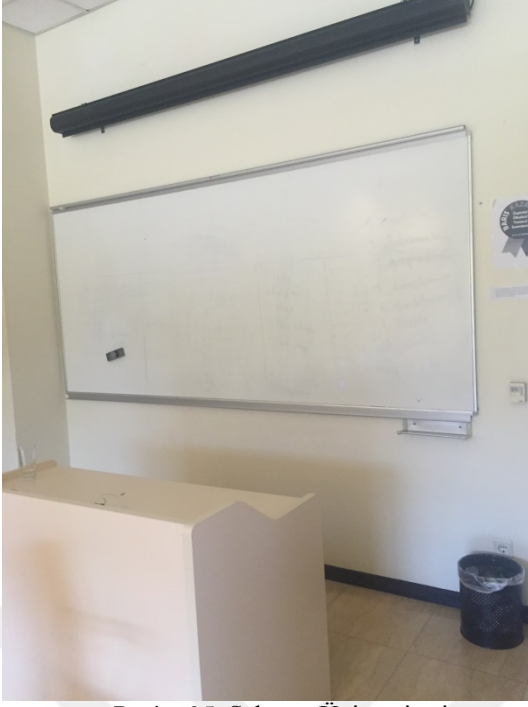
Resim 92. Sabancı Üniversitesi

Resim 93. Sabancı Üniversitesi

Resim 94. Sabancı Üniversitesi

Resim 95. Sabancı Üniversitesi

Resim 96. Sabancı Üniversitesi

Resim 97. Sabancı Üniversitesi

Resim 98. Sabancı Üniversitesi

Resim 99. Sabancı Üniversitesi

Resim 100. Sabancı Üniversitesi

Resim 101. Sabancı Üniversitesi

Resim 102. Sabancı Üniversitesi

Resim 103. Sabancı Üniversitesi

Resim 104. Sabancı Üniversitesi

Resim 105. Sabancı Üniversitesi

Resim 106. Sabancı Üniversitesi

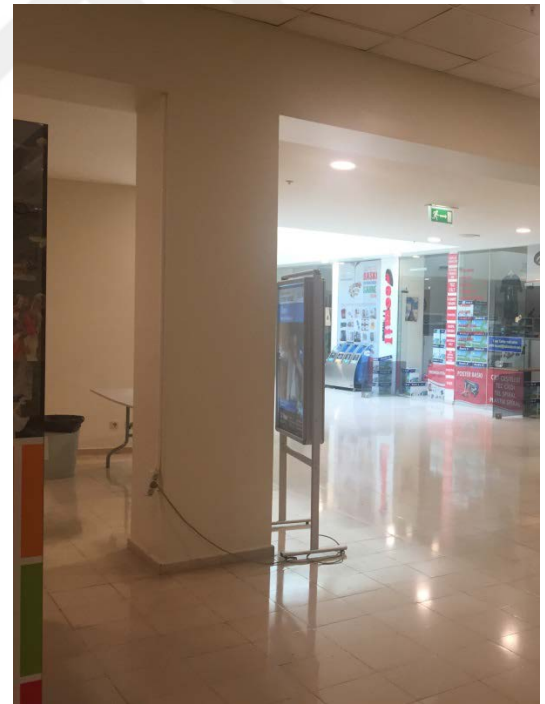
Resim 107. Sabancı Üniversitesi

Resim 108. Sabancı Üniversitesi

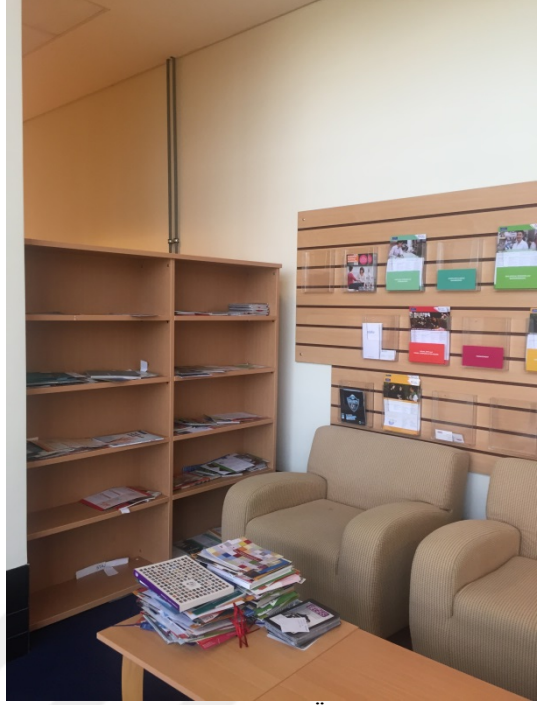
Resim 109. Sabancı Üniversitesi

Resim 110. Sabancı Üniversitesi

Resim 111. Sabancı Üniversitesi

Resim 112. Sabancı Üniversitesi

Resim 113. Sabancı Üniversitesi

Resim 114. Sabancı Üniversitesi

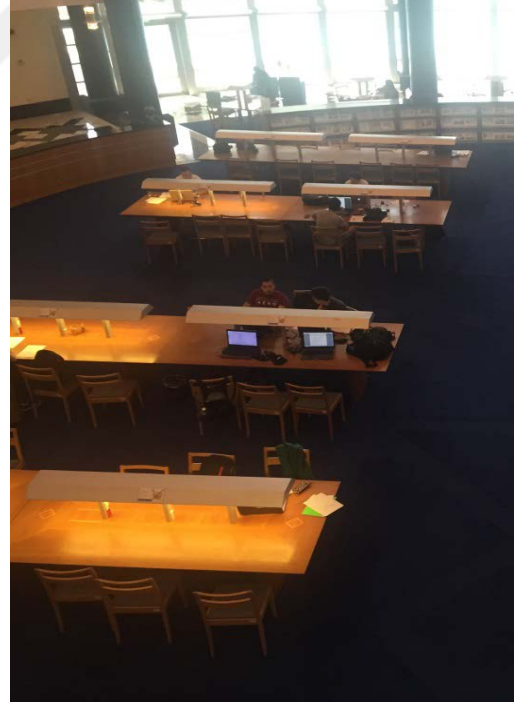
Resim 115. Sabancı Üniversitesi

Resim 116. Sabancı Üniversitesi

Resim 117. Sabancı Üniversitesi

Resim 118. Sabancı Üniversitesi

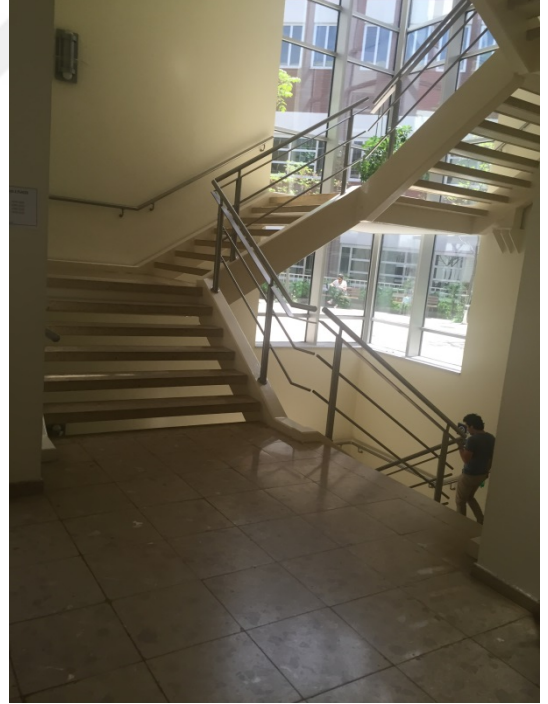
Resim 119. Sabancı Üniversitesi

Resim 120. Sabancı Üniversitesi

Resim 121. Sabancı Üniversitesi

Resim 122. Sabancı Üniversitesi

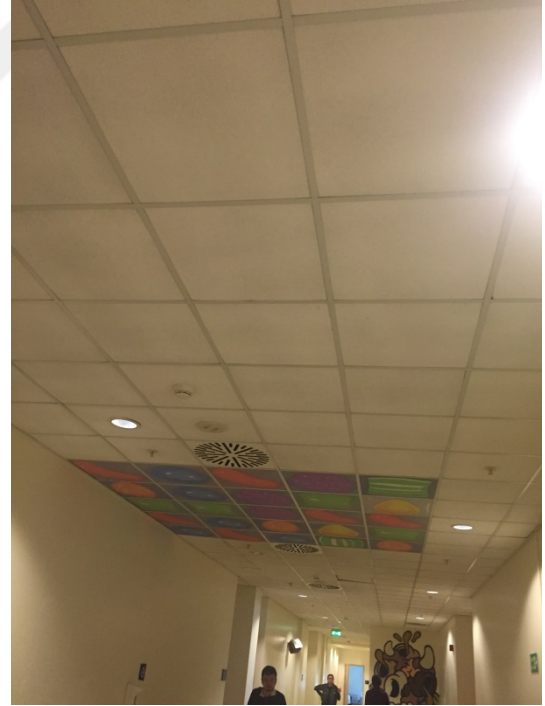
Resim 123. Sabancı Üniversitesi

Resim 124. Sabancı Üniversitesi

Resim 125. Sabancı Üniversitesi

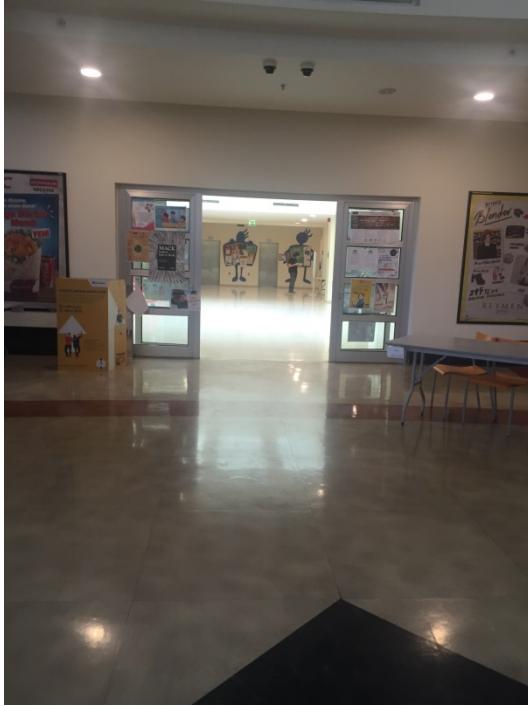
Resim 126. Sabancı Üniversitesi

Resim 127. Sabancı Üniversitesi

Resim 128. Sabancı Üniversitesi

Resim 129. Sabancı Üniversitesi

Resim 130. Sabancı Üniversitesi

Resim 131. Sabancı Üniversitesi

Resim 132. Sabancı Üniversitesi

Resim 133. Sabancı Üniversitesi

Resim 134. Sabancı Üniversitesi

ÖZGEÇMİŞ

1985 yılında Ankara doğdu. İlköğrenimini Özel Yükseliş Kolejinde Liseyi Ankara Özel Yüce Fen Lisesinde tamamladı. 2007 yılında başladığı Maltepe Üniversitesi Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Bölümü lisans eğitimini 2011 yılında tamamladı. Lisans eğitiminin ardından 2011 yılında yine Maltepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim dalında yüksek lisans eğitimine başlamıştır. 2013-2015 yılları arasında DAP Yapı'da İç Mimar olarak çalışmıştır.

